

المنهج الوجيه

En fuddorii Innde Alla, Huubudo yurmeende,
Heerordo yurmeende.

Tonngaande.

Laawol jannginirgol sifayankeewol wonande juuldo keso.

En fuddorii Innde Alla, Huubudo yurmeende,
Heerordo yurmeende.

Fuddorde.

Denndaangal jettooje ngoodanii Alla Oon peewnudo men e islaam, O tinndini men jam, O neli e men burdo e winndere he-yo o his- caggal duum: Ina wela amen nde min ngaddanta on nde deftere-muqarrar -anndinatnde on diine goongo(diine islaam), nde fencita heen gede alah e saguyankooje ko faati e gannde e golle, haa nde wona cektirgal ma ngam anndude diine ma, nde wallu ma e darnude laabi diine islaam. Nde deftere Muqarrar ina wallu ma e duum :

1: Laabtingol tonngongol ko faati e diine islaam, e ko buri banngude e gede mammba njane.

2:Miiho huftadinngo ko faati e (Quraana teddufo o), e firo yogo e maanaaji cimooje Quraana dabbe de.

3- Laabtingol tonngangol wonande ñaawooje dewe Alla badfiide.

4- Laabtingol tonngongol wonande ko buri ɓanngude e ñaawooje gollondire e aadaaji e jikkuuji nder islaam.

Initeeji deftere nde feccaama fotde ebbaande jannginde binndande kala heen gootel ina fecca e nder balde jeegom, wondude e dottude yonto kala winndannde. Deftere muqarrar nde yaltinaama e laawol janngingol coomngol coftale e ekkitale ballooje juulɗo keso o reende kumpital e faamde ngal, yantude e naamne peewnooje e gasirde kala jannganirgel gootel haa janngoowo o waawa qiimaade tolnde faamu mum e o muqarrar.oo muqarrar hembo mofti e mbaadiiji di nganndudda muuyaa heen ko jeyeede e moyy'ingol gollirgol jannginirgel juulɗo keso .e wallude mbo e faamde muqarrar yeru ko arata ko:

Ndi mbaadi ina joopo himmude ngal kumpital, e waawde woodde naamnal jowitiingal heen e gasirde winndannde.

Ngel ciftanirgel ina joopo anndinde e firde daade ngarde e nde winndannde.

Wiitu.

Nde tay're honde joopo yeewtere hakknde janninoowo e jnngoowo, ina faanda e loowdi mum ɓamtude mbaawka miijaade e bulnaade wonande jannggowo o.

Ekkitannde.

Honde soomi e coftal ekkitagol pawingol e miijo e bulnaade wollo reende.

Bismilla ma e ngal datngal jande hadoore.

Ebbaande janngairde..

Jonnde.

Tay'e.

Waktu.

Hojomaaji 10.

Hojmaaji 15.

Hojomaaji 20.

Hojomaaji 30.

Hojomaaji 45.

Ñalawma gadana.

Jonnde adanere.

Ngardinaaji.

1- Anndandirde e tinndinooje.

2- Naamne goodalyankooje;(enen ngoni hobe? hodo kuccden?)

3- Neema peewal.

Islaam:

1- Hol ko woni islaam?

2- Hol ko wadī mi jebbilaade?

3- Winndereyankaagal islaam.

4-Islaam no momta ko adii mbo e bakkatuuji.

5-Islaam woni diine battandiida.

6-Annabaagal Muhammadu yo jam e kisal won makko.

7-Betirgal burandirde e nder islaam.

8-anndude doosde diine islaam.

Hono njebbalirtoo mi.

1-seedanfaaji dīdī.

2- Maana seedenfaaji dīdī.

3-Baddiidi seedenfaaji dīdī.

Foofaade.

Jonnde dīmmere.

Hono callagīnirtoo mi?(golal)

Hono njuuldat mi?(golle)

Ciftanirel ñalawma gadana.

Ñalawma dīmma.

Jonnde adanere.

Hol ko woni iimaan?

Doosde iimaan:

1- Goondinde Allah

2- Goondinde malaykaaji.

3- Goondinde defte tellinaade.

4- Goondinde annabaabe.

5- Goondinde ñalawma cakkatiido.

6- Goodinde hoddirore

Besnooje iimaan.

Quraana tedduɗo o.

Hol ko woni Quraana?

Quraana woni ñamri wonki e hakkille.

Quraana woni laawol nguurndam.

Daarti Annabaabe e nder Quraana.

Reende simoore Ikhlāsi e faamde maanda hende.

jonnde dimmere.

Dewal:

1- Maana dewal.

2- Sarteeji jabeede dewe Allah

3- Nooneeji dewe.

Laabal.

Nooneeji laabal:

1- Laabal co'etengal: woni asli huunde fof ko laabal, gede cobde, ittude sobe, humtuje haaju.

2- Laabal maanayankeewal: bamtude tay're, ndiyam kuutertedam ngam ittude sobe.

Ciftinirgel ñalawma dimma.

ñalawma tatabere

Jonnde adanere.

Hono calliginirtoo mi? (to bannge miija):

Maana sallige.

Hono callagirtada?

3- Pirtooji sallige.

4- Badɗinooji sallige.

5- Moomde e jawabeeje.

Reende simoore falaqi e faamde maana mayre.

jonnde dimmere.

Hono lootorotoo mi?

Maana lootngal.

Hono lootortoden ?

Honde lootngal wadɗi?

Ko harmani gondudo e janaaba.

5- Taamamuya.

Fiilayru e diiy'am besngu:

1- Nooneeji y'iiy'ameeje jaltooje e debba.

2- Ñaawooje fiilayru e beyngu.

Reende simoore Annaasi e faamde maana mayre.

Ciftanirgel ñalawma tatabere

Ñalawma nayaba.

Jonnde adanere.

Reende simoore Al Kaafiruuna e faamde maana mayre.

Hono njuuldat mi? (miijo):

1- Ho ko woni juulde ?

2 - Hono ko wadî heden njuula?

3 - Tolnde=daraja= juulde.

4 - Sardeeji juulde.

5 - Juuldeele joy de.

6 - Hono njuulirten?

jonnde dîmmere.

Juulde:

1 - Timminde sifa juulde.

2 - Juulde juma.

Ciftanirgel ñalawma nayabo.

Ñalawma joyabo.

Jonnde adanere.

Reende simoore Al Kawsar e faamde maana mayre.

Zakah

1 - Hol ko woni zakah?

2 - Hol ko wadî =saabi= heden ngaska?

3 - Hono ngaskirten ?

Koorka:

1 -Hol ko woni koorka?

2 - Hol ko waɗi heɗen koora?

3- Bonnooji koorka.

4 - Hoɓe woni dagnanaabe tayɗe e nder lewru koorka.

Hajju:

1 -Hol ko woni Hajju?

2 - Hol ko waɗi heɗen kajja?

3- Hombo hajju waɗɗii e dow mum?

jonnde ɗimmere.

Reende simoore Al Asri e faamde maana mayre.

Boornanteeri:

1- Asli e nder boornanteeri.

2- Boornanteeje karminaade.

Ñaamdu e njaram:

1- Asli e nder ñaamdu e nder njaram.

2- Ñaamɗeele e njarameeje karminaade.

3- Hol ko woni sarɗeeji kirse sariyankooje?

4 - Ñaawooje kirse e nder restaraaji =nokkuuji ñaamirɗi=e nokkuuji ka yeeyate.

Ciftanirgel ñalawma joyabo.

Ñalawma jeegabo.

Jonnde adanere.

Gollandire jawdiyankooje:

1- Hol ko woni gollandire jawdiyankooje?

2- Asli e nder gollondire jawdiyankooje.

3- Gollondire jawdiyankooje karminaade.

Jikkuuji:

1- Jikkuuji e nder islaam.

2- Bural moyyude jikku.

3- Jiilorde jikkuuji e nder islaam.

jonnde dimmere.

Reftaade cimooje deenaade de.

Reftaade sifa sallige sifa juulde.

Ciftanirgel ñalawma jeegabo.

Gede loowdiiiji ngol codol(o manhaj)

Tay're aranere

Diine islaam.

Tay're dimmere.

Quraana tedduda o.

Tay're tatabere.

Dewe Alla.

Tay're nayabere.

Ñaawooje islaamiyankooje.

Tay're aranere

Diine islaam.

Winndannde adanere.

Islaam e naamne mawde=njane den=.

Ndalla =heblo=.

Ina jola e hakkillaaaji aade en naabne jowitiide e goodal nedde, e hol ko woni haqiiqa fiyaaku mum en, e ko addi be ngari e sabaabu garal mabbe, e hodo woni battane fiyaaku mabbe, Islaam noon jaabiima de naamne fof jaabagol laabtungol =banngungol:

Naamnal aranalgal.

Hombo woni enen?

Islaam ina anndina nedda wonde ko e tagaade Alla keewde o jeya, Alla burnii mbo ko heewi e tagaade, O eeltani aade ko heewi ngam o wallitoroe e himmeeji dabbaaɗi e yonto nguurndam makko. Alla toowɗo O daali:

(وَلَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِي آدَمَ وَحَمَلْنَاهُمْ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ وَرَزَقْنَاهُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ وَفَضَّلْنَاهُمْ عَلَى كَثِيرٍ مِّمَّنْ خَلَقْنَا تَفْضِيلًا)

(Pellet Min teddanii biy aadama Min ndoondiiɓe e nder jeeri e maaya Min njeɗi ɓe laaɓɗe dagaɗiɗe Min burniɓe burnugol e dow ko heewi e ko Min tagi). (Al Israa'i 70).

Alla waɗii e nedda nanndugol e :

Malaykaaji ka bannge laabal majji e dewal Alla.

E Seytaneeji ka jeddugol e ka goopol.

E kulle ka haarnude tuuyaaji mum en.

O waɗi e aade heblanaade moyyere, e heblanaade bone, O okki mbo ko seerndirta hakkunde jam e bone; hono neesu e hakkille.

O waɗi mbo dimo cubotooɗo naamnitteɗo ko o subii ko e ko o golle makko.

Malykaaji: ko e tagoore Alla toowɗo O, Alla tedduɗo O tagriiɓe e annoore, kobe eeltaabe, jiyaabe tedduɓe, ɓe ngoopatah ko Alla yamari ɓe hobe ngolla ko ɓe njamira ko, hay gooto anndah limoore maɓɓe si wonah Alla.

Naamnal dimmal:

Hoto ummiden? hol ko wadi? Alla ina hollira wonde asli neddo ko loopal, ko e hengel Alla tagiri Aadama, ko kanko woni baaba mum aade en fof, Alla toowdo O daali:

(وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنْ سُلَالَةٍ مِّن طِينٍ)

(Min tagirii neddo lexol e loopal) (Al Muuminuun:12) Woni faandaare tageede neddo ko rewde Alla toowdo O, wondude noon e yondinaade Alla e tagde mbo, Alla daali:

(وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ)

(Mi tagiraani yimbe e jinneeji si wonah haa be ndewa Mi.) (Ajjaariyaati)

Aadama

Alla siimatani en e Quraana tedduɗo o hono O tagiri Aadama e hono seytaane fudɗori aɗde mbo, ndaar tafsiir simoore Al Baqara aayeeje:(30-39)

Wiitu.

Yerandir miijo ma ko faati e maana goodal ma ko adii nde naatata islaam e caggal nde naatda islaam:

Naamnal tataɓal:

Hodo njahata? Quraana tedduɗo banngani wonde kala neddo gondo e dow o aduna ma o maay, e maayde makko noon yonto golle mum timmata, golle haasbeede e njobdi puɗɗo, Alla daali:

(إِنَّكَ مَدِيْتُ وَإِنَّهُمْ مَّيْتُونَ- ثُمَّ إِنَّكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عِندَ رَبِّكُمْ تَخْتَصِمُونَ)

(Pellet aan ka a maayo e kambe neh kobe maayooɓe refti onon tigi ñande darnga ka Joomi mon ko on ñaawdoobe) (Ajjumuri 30-31)

Si aade maayi o egga faade e yolnde nde o naamnate diine makko, o yobe heen golle makko, Alla daali:

(كُلُّ نَفْسٍ دَآئِقَةٌ الْمَوْتِ وَإِنَّمَا تُؤَفَّقُونَ أَجُورَكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَمَنْ زُحِرَ حَ عَنْ النَّارِ وَأَدْخِلَ الْجَنَّةَ فَقَدْ فَازَ وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا مَتَاعُ الْغُرُورِ)

(Kala fittaandu ma meed maayde tigi tigi njobetezon ko njobdiiji mon haa timma ñande darnga kala goddinaada yiite o naatna aljanna o dadii nguurndam aduna wonah si wonah dakamme koomtoowo.) (Aali Imraana: 185)

Si ñalngu darnga arii, Alla ummina maaybe ummaade e Gnaale mabbe ngam haasbeede e ñobeede, yimbe iimaan njobrire aljanna, yimbe keefeeru njobiree yiite, Alla Toowdo O daali:

(كَذَلِكَ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ قُرْآنًا عَرَبِيًّا لِتُنْذِرَ أُمَّ الْقُرَى وَمَنْ حَوْلَهَا وَتُنْذِرَ يَوْمَ الْجَمْعِ لَا رَيْبَ فِيهِ فَرِيقٌ فِي الْجَنَّةِ وَفَرِيقٌ فِي السَّعِيرِ)

(Ko hono noon Min mbahyiriii ma Quraana arabianke haa njeertina yuman gure(makka) e wonbe e sera manngo, njeertina ñande moobru mbo sikke alah e mum fedde goo wona e aljanna fedde wonnde nde wona e sa'iir) (Assuura)

Neema peewal: Kala gannduda ñeeñal e tagu makko, e battane patde yimbe ñande darnga, ma o yanane wonde neema feewneede e diine goonga e gollude golle moy'y'e buri mawnude e neemaaji di Alla neemini jiyaabe mum, ko dum saabi Alla farli e jiyaabe Makko saanga juulde ndebe ñaagatoo Mbo feewde e laawol pooccingol, ngool woni diine

islaam, ngool woni jottinatngol faade e weluya Alla Toowdo O.

Wuurnude leydi ina jeya e ko aade foti daranaade e nguurndam mkko, ngam o newnanee waawde wadde oon himme mawdo Alla heblii neesu aade haa o waaw daraade e ndeen darnde, mida firta hono aade waawata wuurnude ndi leydi ko gaa e denndaangal tagaadi goddi di?

janja yogo e batte jowitiide e anndude battane tagoore caggal maayde?

Naabne pooccooje

Hono islaam burdini aade e dow denndaangal tagaadi ?

Hol ko woni faandaare tagde neddo?

Hol wadi Quraana feñciti daarol puddogol tagu?

Si aade maayi o egga faade e yolnde nde o naamnate diine makko, o yobee heen golle makko.

Woni faandaare tagde aade ko wuurnude leydi e moyyinde ndi ngam wuure e mayri.

Ina selli.

Sellaani.

Caggal nde njannguda faandaare islaam ko faati e woodeede neddo:

Sifa ko tinata tawa ina yaadi e neesu ma nderiyanke e ko bernde ma tinata.

Winndannde dimmere.

Hol ko woni islaam?

Ndalla =heblo=.

Islaam woni diine mbo Alla neldi Muhamadu-yo o his- kombo jokkuɗo ko Nelaabe adiiɓe ngadduno, mbo fawii ko e wonde deweteeɗo kaandudo rewede ko gooto mbo alah denndadiijo, ko Kanko woni Alla tedduɗo, Mbo alah ballo e laamu makko he, O alah jahoowo hakkunde makko e jiyaabe makko he, kono hol ko saabi mbeɗa jaba islaam? mbela ko mbo diine fof en wollo ko aaraboobe tan mbo heerori? Hol mbo woni Annabi hembo? Mbela annabi godɗo ma ar caggal makko?

Hol ko saabi mbeɗa jebbilo?

Ina woodi yogo e aade en ina naamno: Ko hol ko saabi mina jebbilo?

Jabawol ngol woni: mi jebbiloto ngam gede ina e hede:

Gadanel ngel woni: diine Islaam woni diine mbo Alla welana jiyaabe Makko, hay gooto jabantaake diine mbo wonah islaam, Alla daali:

(وَمَنْ يَتَّبِعْ غَيْرَ الْإِسْلَامِ دِينًا فَلَنْ يُقْبَلَ مِنْهُ وَهُوَ فِي الْآخِرَةِ مِنَ الْخَاسِرِينَ)

(Kala mbo ɗaɓɓi diine mbo wonah diine islaam o jabanetaake mbo ka laakara o jeyetee ko e pertube) (Aali Imraana:85)

Dimmel ngel woni: Diine islaam woni diine Annabaabe ɓe fof, homba yamira goonɗinde Annabaabe ɓe fof, hakkunde maɓɓe seerndetaake. Alla daali:

(قُولُوا آمَنَّا بِاللَّهِ وَمَا أُنْزِلَ إِلَيْنَا وَمَا أُنْزِلَ إِلَى إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَالْأَسْبَاطِ وَمَا أُوتِيَ مُوسَى وَعِيسَى وَمَا أُوتِيَ النَّبِيُّونَ مِنْ رَبِّهِمْ لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِنْهُمْ وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ)

(mbi'e min ngoonɗanii Alla e ko tellina ko e Ibraahiima e Ismaa'iila e Ishaqa e Yaaquuba e Asbaadi e ko Muusa e lisa totta ko e ko Annabaabe totta ko ummaade e Joom mabbe min ceerndatah hakkunde gooto e mabbe minen de mbedfa min njebbalanii 'Be) Simoore Baqara: 136). Luural hakkunde Annabaabe ko luural to bannge sariyaaji jowitiidi e golle jiyaabe, Alla Toowɗo O daali:

(لَكُلٍّ جَعَلْنَا مِنْكُمْ شِرْعَةً وَمِنْهَاجًا)

(Gooto e mon fof Min mbaɗanii mbo sariya e laawol) (Al Maa'ida) Duum woni Alla waɗanii kala leñol e ley'yi he sariya mbo be ñaawirte, e laawol ngol be ballarii Alla, kala leñol ina jogii ñaawooje de ngol heerori, e sariyaaji jaadudi e mabbe, tawi ko to bannge fibnde, fibnde mabbe fof ko wootere. Refti Alla neli timminoowo annabaabe Makko Muhamadu-yo o his- o timmini Nelaabe, sariya makko timmini sariyaaji, hay gooto jabantaake si wonah diine islaam.

Tatabel ngel: Naatde e islaam ko laawol faade e malal aduna e dadde ka laakara, hay gooto mbo noddaango Muhamadu heftii dadatah si woah o goonɗin mbo e rewi e makko, Alla daali:

(وَمَنْ يَتَّبِعْ غَيْرَ الْإِسْلَامِ دِينًا فَلَنْ يُقْبَلَ مِنْهُ وَهُوَ فِي الْآخِرَةِ مِنَ الْخَاسِرِينَ)

(Kala mbo dabbi diine mbo wonah diine islaam o jabanetaake mbo ka laakara o jeyetee ko e pertube) (Aali Imraana: 85) Nelaada Alla-yo o his maaki:

«وَالَّذِي نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ، لَا يَسْمَعُ بِي أَحَدٌ مِنْ هَذِهِ الْأُمَمِ يَهُودِيٍّ وَلَا نَصْرَانِيٍّ، ثُمَّ يَمُوتُ، وَلَمْ يُؤْمِنْ بِالَّذِي أُرْسِلْتُ بِهِ إِلَّا كَانَ مِنْ أَصْحَابِ النَّارِ».

" Mi woondarii Mbo fittaandu Muhamadu woni junngo makko hay gooto nanatah kam e ngol leñol yahuudiyanke wollo nasraaniyanke, refti o maaya, o goondinaani ko neldiraami ko si wonah o jeyee e yimbe yiite" (Ko muslim habri mba 153)

Nayabel ngel woni: Islaam ina jaabo jaabuyaaji laabtudi ko faati e naamne mawde: Hol ko saabi ngar mi e aduna? Hodo ummii mi? Hodo njahat mi caggal maayde?

Joyabel ngel woni: Islaam ko diine jaadudo e neesu, fudfaraade e qiima mawdo o oon woni wootadinde Alla e haadtirde e neediiji peewnooji e diine moyyo pooytiido.

Wiitu.

Hono diine Islaam wonirta diine denndaangal Annabaabe ?

Ina e keeriidi islaam:

Islaam ina seeri e diineeji keddiidi di e gede limti limtinde buri banngude e diin keeriide ko:

1- Islaam ko diine winndereyanke.

Diine islaam heeranaaki Arab en tan, kono ko mbo diine mbo Alla welanaa denndaangal yimbe,

ko Alla daalani Nelaada Makko Muhamadu - yo o his:-

(وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ)

(Mi neliraani ma si wonah yurmeende wonande winndere nde) (Al Anbiyaa :107). Alla tedduɗo O wadɗi Annabi yo o his ko yurmeende wonande aade en fof, o feewndaɓe faade e laawol iimaan, O wadɗi siriya makko o buri yaaɗde e sariyaaɗi sabu yurmaade yimbe.

Faa'iida.

Islaam ina hormii aadaaji ley'yi e finaa tawaaji maɓbe mbo doolnataae e waylude dɗi si wonah dɗi luutndi huunde e tinndinooje islaam e jannginale mammo.

2-Islaam ina heefa bakkatuuji gadiidɗi mbo.

Si aade jebbaliima jebbilagol goonɗungol; Alla jurmotoodo mamtanat mbo denndaangal bakkatuuji gadiidɗi dɗi, dum ko e moy'ye isslaam jeya. Alla daalani Nelaado makko-yo o his:-

(قُلْ لِلَّذِينَ كَفَرُوا إِن يَنْتَهُوا يُغْفَرْ لَهُمْ مَا قَدْ سَلَفَ)

(Maakan heefereebe be sibe hadtiima O yaafoobe ko benni ko). (Al Anfaal: 38) Gorko gooto ariina e Annabi-yo o his- hombo faala jebbilaade kono o sardi nde o yaafate ko benni ko, Nelaado weltini mbo, O maakini mbo:

«أما علمت أن الإسلام يهدم ما كان قبله؟»

" Mbela a anndah islaam ina yirbina ko adii mbo ko?) Ko Muslim yaltani mbo(121).

3- Islaam woni diine timminɗa.

Alla wadɗii islaam ko diine jikkorɗo diineeji kammuyankooji gadiidɗi ɗi, O welanaa mbo tagoore nde fof haa darnga daro, alah diine goongo gootɗo e dow leydi hannde mbo wonah diine islaam; Alla daali:

(وَمَنْ يَبْتَغِ غَيْرَ الْإِسْلَامِ دِينًا فَلَنْ يُقْبَلَ مِنْهُ وَهُوَ فِي الْآخِرَةِ مِنَ الْخَاسِرِينَ)

(Kala mbo ɗaɓɓi diine mbo wonah diine islaam o jabanetaake mbo ka laakara o jeyetee ko e pertube) (Aaali Imraana: 85).

Wiitu.

Hono nduttirtaa oon gaay'atooɗo wonde islaam heerori ko Aaraboobe?

Hombo woni Annabi Islaam?

Juulɗo ina goonɗini wonde ko Muhamadu woni timmorɗe annabaabe ɓe Alla neli faade e rewde mbo kanke tan, e wonde annabi godɗo aratah caggal Makko; Alla daali:

(مَا كَانَ مُحَمَّدٌ أَبَا أَحَدٍ مِنْ رِجَالِكُمْ وَلَكِنْ رَسُولَ اللَّهِ وَخَاتَمَ النَّبِيِّينَ وَكَانَ اللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا)

(Muhamadu wonaani baaba hey gooto e worɓe mon kono kay ko O Nelaadɗo Alla e timmoode annabaabe Alla ko gannda ganndal bellitingal kala huunde) (Al Ahjb: 40)

Anndina diine:

Wadɗii e juulɗo ko janngude e fiyaaaku diine makko ko o hatajini ko heen, haa o rewira Joom makko ganndal.

Annabi-yo o hs- reerdfinii feddfitaade e diine, O maaki:

«من يرد الله به خيراً يفقهه في الدين».

" Mbo Alla muuyani moy'ere O feddfitat mbo e diine". Bukaari yaltani mbo(71).

Annabi habrii wonde dabbude ganndal sariya ko laawol ngam naatde aljanna, O maaki:

«من سلك طريقاً يلتمس فيه علماً، سهل الله له به طريقاً إلى الجنة».

" Kala naatdo laawo hombo dabbira ngol ganndal, Alla newnana mbo laawol aljanna". Muslim yaltani mbo(2699).

Beydude daaliyaade.

Ngam anndude daartol Nelaado ko buri janngu deftere Muhamadu Nelaado Alla, wootnde e keewal ko Matjar Al USUUL winndaande e demde winndereyankooje de.

Momtu Barkud o ngam loowde deftere nde.

Defte keewde de juuldo waawata anndude diine mum ina ngoodi haa o waawa rewirde Joom makko ganndal, hombo foti wallinaade e heertiibe haa be tinndina mbo burde moy'yude e defte he.

Betirgal burandirde ka Islaam:

Alla wadfi betirgal burandirde hakkunde jiyaabe ko iimaan e kulol Alla? burandirde hakkunde juulbe ko fotde semmbe iimaan mabbe, kono wonah mbaadiiji mabbe wollo asko mabbe, wollo mbaadiiji mabbe, wollo jawdi mabbe, Alla dali:

(يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّا خَلَقْنَاكُمْ مِنْ ذَكَرٍ وَأُنْثَىٰ وَجَعَلْنَاكُمْ شُعُوبًا وَقَبَائِلَ لِتَعَارَفُوا إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَتْقَاكُمْ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ)

(Eehey mum yimbe Mi tagii mon e gorko e debba mbadmi mon kinde e ley'yi ngam nganndon burdo teddude e mon ka Alla ko burdo o hulde Alla pellet Alla ko ganndo ko O kumpatiido). (Al Hujuraati :13)

Nelaado -yo o his- maaki:

« يا أيها الناس، ألا إن ربكم واحد، وإن أباكم واحد، ألا لا فضل لعربي على عجمي، ولا لعجمي على عربي، ولا أحمَر على أسود، ولا أسود على أحمَر، إلا بالتقوى ».

" Eehey mon yimbe, Joom mon ko gooto, baaba mon ko gooto, Aarabi buraani mbo wonah Aarabi, mbo wonah Aarabi buraani Aarabi, wonah boddeejo e dow baleejo, wonah baleejo e dow boddeejo, si wonah e kulol Alla). Ko Bayhaqii yaltani mba ka su'bil iimaan(4774).

Doosde islaam:

Diine islaam fawii ko e doosde joy:

Ina fawii e kala juuldo nde darato e de doosde joy haa islaam makko waawa fooccaade; sabu raabbadinaade e gootel e majji ina lorla islaam ma.

Seedanfaaji didi

Seedaade wonde dewateedo e goongo alah si wonah Alla e wonde Muhamadu ko Nelaado Alla.

Darnude juulde.

Ina waddii e dow juuldo juulde juuldeelee joy kala ñalawma, ma fira dum aroy.

Hoorde lewru koorko.

Tottirde zakaa

Hajjude ka Suudu Alla.

Caggal yeebde ma nde tay're(nguurndam juulɗo keso) haal ko burma foodde e islaam:

Momtu Barkud ngam eebde tay're nde.

Hol ko woni geɗe doosdeyankooje ɗe juulɗo foti janngude haa o rewa Alla no O yamari mbo nih?

Diine islaam ina soomi tinndinooje:

a- Jikkuyankooji.

b- ganndalyankooji.

c-golleyankooje.

Ko adii ko fof.

Limoore doosde islaam:

a- 6

b- (5c) 4

(d) 3

Caggal nde Alla hawrandiri jiyaado e naatde islaam ina wadɗii e makko anndude geɗe doosdeyankooje diine newnanoowo mbo rewde Alla.

Ina selli.

Sellaani.

Windannde tatabere.

Hono jebbilortoo mi?

Ndalla =heblo=.

Ina furi heewde e yontaaji ɗi juulɗo keso yejjittah, oon woni yonto yeeynude naatde islaam

tawa ko e wolude seedenfaaji dīdī, e ngo yeeynaango o holli hoore makko ko adii goddo go wonde o wontii ko o wonaana, e wonde gila e nde leyɣande o taabiibiima taabal gadnal faade e goonga e nanngitaade e hembo. E nde winndande ma anndu ko woni seedenfaaji dīdī, e maana majji e ko dī mbaddīni e juuldo.

Seedenfaaji dīdī:

Alla wadiri cektirgal naatde e islaam ko wowlude seedeeji dīdī, diin ngoni: Mbedā seedo deweteedo e goongo alah si wonah Alla. Mbedā seedo wonde Muhamadu ko Nelaado Alla.

Hol ko faanda e seedenfaaji dīdī he?

Gadanel: Maana seedaade deweteedo e goongo alah si wonah Alla.

Maana (mbedā seedo deweteedo e goongo alah si wonah Alla): woni mbedā fibi piɓgol pellitangol wonde deweteedo kaandudo reweede alah si wonah Alla.

Ngol ceedagol ina soomi gede dīde:

Gadanal ngal:

Riiwde Allīyankeewal e mbo wonah Alla Toowdo O.

Dimmal ngal:

Tabatinde Allīyankeewal wonande Alla gooto O.

Woni tigi diine islaam diine annabaabe fof: ko rewde Alla kanko tan, e yeddude kala ko ina rewe ko wonah Alla. Alla daali:

(وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رَسُولٍ إِلَّا نُوحِي إِلَيْهِ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَاعْبُدُونِ)

(Min nelaani ko adi Ma e nelaado si wonah Min mbahyo e makko wonde alah dewateedo e goonga mbo wonah Miin ndewee Kam) (Al Anbiyaa 25).

Dagaaki e kala alhaali nde fribatee alliyankaagal kala huunde si wonah Alla Toowdo O, dagaaki ballaraade mbo wonah Alla kala noone e dewe.

Dimmel: Maana seedaade Muhamadu ko Nelaado Alla.

Maana(mbeda seedo muhamadu ko nelaado Alla): woni mbeda fibi pigol pellitngol wonde Muhamadu ko nelaado Alla, e ko kanko woni timmoode annabaabe, annabi aratah caggal makko, nelal makko ko ngam yimbe fof, Alla daali:

(تَبَارَكَ الَّذِي نَزَّلَ الْفُرْقَانَ عَلَى عَبْدِهِ لِيَكُونَ لِلْعَالَمِينَ نَذِيرٌ)

(Barkanii Oon tellindo furqaan haa nde wona jeertanirde wonande winndere nde) (Al Furqaan: 1).

Ekkitannde.

Caggal a ruttiima e deftere Muhamadu ko nelaado Alla, winndu kumpitale garooje ko faati e nelaado Muhamadu-yo o his-.

Momtu Barkud o ngam loowde deftere nde.

Innde makko:

Asko makko:

Jibineede makko:

Mawnugol makko:

Annabaagal makko:

Pergol makko:

Cankagol makko:

Cinndandirdi seedenfaaji dīdī:

Yonatah wowlude sedeeji dīdī tan, kono alah e saga neddo annda maana majji e gollirde kodi mbaddini ko, ina waddii seedaade(dewateedo e goongo alah si wonah Alla) yeddude ko rewete goddum ko wonah Alla, e goondinde Alla gooto jeydo, wondude e labbinde dewal Alla ngal, Alla daali:

(۞ فَمَنْ يَكْفُرْ بِالطَّاغُوتِ وَيُؤْمِنْ بِاللَّهِ فَقَدِ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَىٰ لَا انْفِصَامَ لَهَا)

(Kala jeddufo bewnooji o goonɗini Alla o nanngatiima e boggol tiidngol ngol tay'atah) (AL baqara: 256) Seedaade Muhamadu ko nelaado Alla ina waddina goonɗinde mbo ko o habri ko, e doftaade mbo ko o yamiri e ko o haɗi, e de Alla waasata rewreede si wonah ko O addi ko.

Wiitu.

Hol ko saabi seedaade dewateedo e goongo alah si wonah Alla ina waddini yeddude kala ko rewete ko wonah Alla?

Renndu e wondiibe ma limtue ko wadi yogo e yimbe ina njidi fepindaade allaaji e noddude yimbe faade e rewde di.

Renndu e wondiibe ma limtude sababuuji baɗooji yogo e yimbe reerdude e pepindaade noone e allaaji e noddude yimbe faade e rewdeɗi.

Ina jeya e dallillaji hakkilleyankooji ɗi Annabi Ibraahiima dallinori e dow yimbe makko naamnaade be:

(أَتَعْبُدُونَ مَا تَحْتُونَ)

(Mbela hoɗon ndewa ko cehaton) " Assaafaati : 95).

Naabne pooccooje

Ina selli.

Sellaani.

Si a anndii ko Alla woni deweteedo e winndere he, dum tan yoni daliil naatde e islaam:

Ina yona seedaade Muhamadu ko nelaado Alla nde ngoonɗinat mi dum tawa mi doftaaki:

Caggal a seediima tay're(hombo woni Muhamadu?) haal banngeeji manngu e nedɗanakaagal Muhamadu-yo o his- fir laabi ɗi aŋbe islaam ndewata haa be mbonna mbaadi makko teddundi ndi.

E udditgol ma ngo hella(lisa nder Quraana) yeewtu jotondiral hakkunde Muhamadu-yo o his- e lisa -yo be kis-.

Momtu Barkud o ngam juuraade sit o.

Winndannde nayabere.

Goonɗinde.

Ndalla =heblo=.

Ina heewi ko juulɗo hebata deey're bernde saanaga nde o janngata Quraana wollo nde o juulata wollo nde o ummi e dewe Alla godde, ngol tingol ina toowo haa yottina joom mum en weytaare bernde e malal, dum ko batte e batte iimaan duñooje juulɗo nde waɗata nguurndam mum fof ngam Alla, o siina jamirooje Alla e weluya e gilli o wodɗito kadaadi Makko e mbaadi doftaade doftagol bellitingol. Ma a anndu e nde winndannde ko fanda e iimaan e doosde mum e besnaade mum.

Hol ko woni iimaan?

Iimaan woni goonɗinirde bernde e demngal ko ari ko ummaade e Alla, e dofaraade dum bernde wondude e gilleie njoorto e kulol, e gollirde terde, Alla Toowɗo o daali:

(يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا آمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَالْكِتَابِ الَّذِي نَزَّلَ عَلَى رَسُولِهِ
وَالْكِتَابِ الَّذِي أَنْزَلَ مِنْ قَبْلُ وَمَنْ يَكْفُرْ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ وَالْيَوْمِ
الْآخِرِ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا بَعِيدًا)

(Eehey mon goonɗinbe ngoondinee Alla e Nelaado Makko e deftere nde O tellini e Nelaado makko e deftere telliinde ko adii kala jedduɗo Alla e Malaykaaji makko e defte makko e nelaabe makko e ñalawma cakkatiido o majji majjere wodɗunde). (Annisaa:136).

Wiitu.

Hol ko seerndi hakkunde njoorto e kulol?

Doosde iimaan:

Iimaan darii ko e doosde jeegom, deen ngoni:

1- Goonɗinde Alla: juulɗo goonɗina woodeede Alla e Inde makko e sifaaji makko, e wonde ko kanko jeyi nde winndere yaacnde, ko kanko tagi nde, jeyɗo ko woni e hende, jiiloowo fiyakuuji mayre, garsakinoowo jiyaabe makko, o goonɗina wonde alah dewateedɗo kaandudɗo e reweede mbo wonah Makko, e wonde hombo sifaroo sifaaji timmal.

2- Goonɗinde Malaykaaji: Juulɗo goonɗinat woodde Malaykaaji tedduɗi, e wonde ko Alla tagi ɗi, kodɗi dewooji Alla ɗi ngoopatah ko O yamaridɗi, o goonɗina sifaaji majji e golle majji garɗe e deftere e sunna.

3- Goonɗinde defte tellinaade ɗe: Juulɗo goonɗinat wonde Alla tellani e jiyaabe makko ummaadee e Mum defte e dow Nelaabe makko, ngam feewnude yimbe e anndinde be geɗe diine maɓbe, ina heen Alla tellanii Tawreeta e Muusa biy Imraana yo o his, O tellini Jabuura e dow Daawuuda, O tellini Injiil e dow Iisa, O tellini Quraana e dow Muhamadu yo kisal won e maɓbe, ko ndeen woni sakkitiindejiimnde e majje.

4-Goonɗinde Annaaabe-yo be kis-: Juulɗo goonɗinat wonde Alla nelii nelaabe faade e yimbe maɓbe O semmbiniri be kaawisaaji tinndinooji goonɗude be; ngam mbeltina goonɗinbe, be njeertina heefereebe, be nganndina yimbe maɓbe fiyakuuji diine maɓbe, ina waɗɗi e dow yimbe mum

en doftaade be e rewde be e wonde Muhamadu woni cakkatiido e timmoode mabbe.

Goonɗinde ñalawma cakkatiido: Juulɗo ina goonɗina ñande darnga, e wonde Alla ina ummina maaybe ummaade e genaale mabbe e oon ñalawma, O haasboobe golle mabbe, O yobabe, ina e mabbe naatoobe aljanna , ina mum en naatoobe yiite.

Goonɗinde hoddira: Juulɗo ina foti goonɗinde yala ko yanata e ndere foti ko ko moy'yi wollo ko boni ko e hoddira Alla, O winndii dum e Alluwal deenangal ngal, alah ko wonata e nde winndere si wonah e muuyaande Alla.

Sirku(renndinde Alla e godɗo:

Duum woni fibde allayankaagal e mbo wonah Alla Toowɗo O? wollo ballaraade dum dewal e dewe, duum ko bakkaat njana, Alla yaafataako mbo, Alla daali:

(إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ وَمَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدْ افْتَرَىٰ إِثْمًا عَظِيمًا)

(Pellet Alla yaafataaka nde o renndinte hombo yaafo ko jaasi duum kala denndindo Alla e godɗo fepindiima bakkaat mawɗo.) (Annisa 48).

Ko faanda e deftere e sunno: Quraana tedduɗo o e hadisaaji nelaɗɗo Muhamadu-yo o his- ko diin ngoni asliiji tigi wonande sariya islaam.

Alluwal deenangal: Ko deftere nde Alla winndi ko O hoddiri e tagaade he haa darnga daro.

Besnaade limaan:

Goonɗinde ina jogii besnaade ina heen:

Deeyde fittaandu: Goonɗinde ina deeyna fittaandu goonɗindo, o wele Alla e hoddiro Makko, ndu hulatah si wonah Alla.

Anndude Alla Toowɗo O: Goonɗinta ina annda Joom makko ganndugol beydatngol yowitaade e Joom makko, o annda Inde makko e Sifaaji Makko e golle Makko.

Mawninde Alla: Goonɗindo kala de beydii anndude Alla o beydoto teddinde mbo, o beydo gilli e njoorto, ko noon kadi o beydo kulol.

Tinde bural Alla e dow jiyaabe makko: Alla nelii e mabbe Nelaabe O tellini e mabbe defte; ngam be peewa e diine goongo.

Yidde Malaykaaji: Ngam rewdebe Alla, e doftade Mbo.

Yidde Nelaabe: Alla subiimo be ngam be yottina nelal makko e yimbe he.

Tiidnaade e dewal Alla: Kala nde goonɗinde beydii dewgol makko Alla beydoto.

Nguurndam mbeldam: Juulɗo welete ko Alla feccani mbo ko, o annda wonde ko hebata mbo ko e musibbaaji aduna ko ngam beydude daraja makko, o momta bondi makko, ko noon kadi o joorto ko Alla heblani mbo e neemaaji wonande goonɗinbe ka laakara.

Waasde hoomtaraade aduna: Nguurndam aduna ko dottaɗam, ko ɗam laawol faade e nguurndam nduumiɗam ka laakara.

Huncude jiikijaaji (kala ko fawaawi e daliil diine wollo hakkille): Iimaan ina weecna ko heewi e ɗiin jiiki jaakaaji ina bonnaɗi.

Naatde aljanna: Oon woni galle neema duumiido mbo tay'andirtah, Alla heblanii mbo wonande jiyaabe Makko goonɗinbe.

Hoddirore: Duum woni hoddirde Alla gede ɗe gila ko yendi, e anndude Alla wonde duum ma yan e waktuuji ganndaadi ka Makko, e sifaaji keeriidi.

Ciftanirgel am.

Winndu yogo e besnaade iimaan ɗe tinata caggal naatde ma Islaam:

Maana goonɗinde Nelaabe woni: nde ngoonɗinta annabaagal Muhamadu -yo o his-.

Ina selli.

Sellaani.

Caggal yeebde ma nde tay're(hombo woni Alla) haal ko faati e manngu Alla Takɗo O.

Seeda nde tay're(dosɗe iimaan jeegom ɗe) janɗa batte ɗe paggitida e goonɗingol ma kala doosgal e doosɗe iimaan.

Pooccugol jaatiyankeewol.

Faandaare janngingol.

Tolnde qiimnaade.

Alah.(ha aa)

Ina lofi

Ina moy'yi.

Ina suba.

Mbela haɗa anndi jaabuyaaji naamne jowatiide e goodal neɗɗa.

Mbela haɗa hattani firde maana islaam e mbaadi newiindi.

Mbela haɗa anndi laawol naatde islaam?

Mbela haɗa faama maana seedenfaaji diɗi?

Mbela haɗa waawi firde jaadooɗi e islaam(gede alahsagayankooje cinndandirooɗe e islaam)?

6- Mbela haɗa anndi doosɗe imaan?

7- Mbela haɗa waawi firde maana goonɗinde Alla?

8- Mbela haɗa waawi firde maana goonɗinde malaykaaji?

9-Mbela haɗa waawi firde maana goonɗinde defte tellinaade de ?

10- Mbela haɗa waawi firde maana goonɗinde Nelaabe?

11-Mbela haɗa waawi firde maana goonɗinde ñande darnga?

126 Mbela haɗa waawi firde maana goonɗinde hoddiori

13- Mbela haɗa anndi hono kaaldata seenfaaji diɗi kaalgol cellungol?

14- Mbela haɗa anndi hono juulɗo keso semmbinirta goonɗingol mum?

15- Mbela hada tina yidde diine islaam e nder bernde ma he ?

Tay're dimmere.

Quraana tedduda o.

Binndande tay're nde:

Winndannde adanere.

Anndu Quraana tedduda o.

Ndalla =heblo=.

Saanga nde Alla neli Annabaabe faade e yimbe mabbe O tottube yogo e kaawisaaji ngam be ndallinoro goondude annabaagal mabbe wonande yimbe mabbe, kono diin kaawisaaji ina ngasatno si happuui annabaabe be ngasi, kono tawi ko annabi men Muhammadu Alla wad kaawis mum e dow yimbe makko e yimbe be fof(ko deftere teddunde nde) nde Alla defii ndeenka Mum caggal maayde Nelaado yo o his. E nde winndannde ma en nganndu huunde e bure Quraana e neediiji mum.

Hol ko woni Quraana?

Quraana tedduo o woni haala Alla ko O tellini e dow Muhamadu ko kambo woni sakket defte tellinaade de, deftere aratah caggal mayre.

Bure janngude Quraana:

Nelaada -yo o his- wii:

« من قرأ حرفاً من كتاب الله فله به حسنة، والحسنة بعشر أمثالها، لا أقول: (ألم) حرف، ولكن ألف حرف، ولام حرف، وميم حرف ».

"Klala janngudo harfeere e Quraana o heba heen moy'ere, moy'ere sowete cove sappo, mi

maakatah(alif laam miim) kono alif ko harfere, laam ko harfeere, miim kadi ko harfeere" Ko Tirmijiyu yaltani mbo e deftere mum Sunan(2910) e tuugnannde sellunde. Nelaado -yo o his- maaki:

«اقرأوا القرآن، فإنه يأتي يوم القيامة شفيعًا لأصحابه».

" Jaɲnge Quraana pellet mbo arat ñande darnga hombo tefana joom mum(homba tefana jaɲngoowo o)" Ko Muslim yaltani mbo.

Defte tellinaade de: Deen ngoni de Alla tellini e Annabaabe Makko he.

Juulɗo ina foti goonɗinde wonde de defte ko tellinaade ummaade ka Alla, ko Alla haali ko woni ko e majje ko ina haanda e haala Makko, ina e deen Jabuur tellinaande e Daawuuda, e Tawreeta tellinaande e Muusa, e Injiil tellinaande e Iisa yo Alla welebe, dee defte fof de mbaylaama de ngosta e bennugol yontaaɗi.

Quraana woni nguura fittaandu e hakkille.

Quraana haaldii e hakkillaaji yimbe e ruuhuuji maɓbe, mbo haaldirta e hakkille ko e:

Dallaniraade e hakkille e dow fiyakuuji, Toowɗo O daali:

(لَوْ كَانَ فِيهِمَا آلِهَةٌ إِلَّا اللَّهُ لَفَسَدَتَا فَسُبْحَانَ اللَّهِ رَبِّ الْعَرْشِ عَمَّا يَصِفُونَ)

(Si woniina e kanji diɗi allaaɗi diɗi ma di bonatna senaare woodanii Jom arsi e ko been cifatoo ko) (Al Anbiya: 22) Noddude faade e

gollirde hakkille e miijo e nder dallillaaji e hujjaaji,
Alla daali:

(كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ الْآيَاتِ لَعَلَّكُمْ تَتَفَكَّرُونَ)

(Ko hono noon Alla bannginanta on aayeeje
ngam miijadon) (Al Baqara:219).

Felde been be ngollirtah hakkillaaɗi maɓɓe, be
miijortaako ɗi, Alla daali:

(أَمْ تَحْسَبُ أَنَّ أَكْثَرَهُمْ يَسْمَعُونَ أَوْ يَعْقِلُونَ إِنْ هُمْ إِلَّا كَالْأَنْعَامِ بَلْ هُمْ أَضَلُّ
سَبِيلًا)

(Mbela a hasbu heewɓe e maɓɓe ina nana wollo
hobe kakkila be ngonah si wonah hono njahoori
accu ko kamɓe buri majjude njahoori laawol). (Al
Furqaan: 44).

Hombo haalda e ruuhuuɗi maɓɓe e co'irde
maɓɓe e:

Hollude tinateeɗi, e feññinde ɗi, e mbaadinde
ɗuum e alhaaluuɗi keewɗi, Alla daali:

(وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَتَّخِذُ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَندَادًا يُحِبُّونَهُمْ كَحُبِّ اللَّهِ وَالَّذِينَ آمَنُوا أَشَدُّ
حُبًّا لِلَّهِ)

(Ina e yimɓe he nanngiroowo ko wonah Alla
giy'iraado hobe njidifi be hono nobe njidiri Alla nih
been goonɗinɓe noon buri sattude gilli wonande
Alla). (Al Baqra: 165).

Siftanirde co'ooɗi nedɗiyaŋkooɗi, e hollude batte
majji moyɗe e bonɗe, Alla daali:

(وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَجْرَهُمْ مَرَّةً لِلَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ قَالُوا إِنَّا نَصَارَى ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَسِيصِينَ
وَرُهْبَانًا وَأَنَّهُمْ لَا يَسْتَكْبِرُونَ)

(Ma a taw buri badaade e mabbe gilli wonande been goonɗinbe ko been wiibe minen ko min nasaara sabu ina e mabbe Qissiis en e Ruhbaan en(seernaabe diineeji mabbe) te pellet be mawnakintaaka). (Al Ma'ida: 82).

Yamirde newaare e nder noddude faade e diine, Alla daali:

(ادْعُ إِلَى سَبِيلِ رَبِّكَ بِالْحُكْمَةِ وَالْمَوْعِظَةِ الْحَسَنَةِ وَجَادِلْهُمْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ)

(noddirir faade e joom ma e ñeeñal e waaju moy'yo yeddondir e mabbe no buri moy'irde nih). (Annahli:125).

Soomde aayeede ñaawooje maanaaji iimaaniyankooji, Alla daali:

(كَذَلِكَ كُنْتُمْ مِّن قَبْلُ فَمَنَّ اللَّهُ عَلَيْكُمْ)

(ko hono nih ngonirnodon ko adii refti Alla moy'yi e mon). (Annisaa'i 94).

Huutorde konngi battinatɗi e fittaandu, iirtooji berde goonɗude, Alla daali:

(أَلَا تُحِبُّونَ أَن يَغْفِرَ اللَّهُ لَكُمْ)

(mbela on njidah nde Alla yaafato on). (Annuur : 22).

Haalaaji ɗiɗi ɗi ina ndenndina heen sahaaji hakkunde hakkille e ruuhu e aaya gooto, mbo haalda e hakkille mbo jabna mbo, mbo dilline bernde e oon wakktu gooto, Alla daali:

(يَا أَيُّهَا النَّاسُ اذْكُرُوا اللَّهَ عَلَيْكُمْ هَلْ مِنْ خَالِقٍ غَيْرُ اللَّهِ يَرَزُقُكُمْ مِنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ فَاتَىٰ تُؤَفَّكُونَ)

(Eehey mon yimbe ciftare neemaaji Alla e dow mon mbela ina woodi tagoowo mbo wonah Alla garsakinoowo (jedooowo) mon ka kammu e leydi deweteedo alah mbo wonah Kanko hono nduttortodon). (Al Faadiri:3).

Wiitu.

Hode aayeeje d'aaliyida ko adii nde naatata islaam? Hono de mbataniri e ma?

Quraana ko laawol nguurndam:

Quraana teddufo o woni haala Jom binnde, takfo aade en fof, ko Kanko buri anndude be e pittaali mabbe, Kanko buri anndude ko nafata be e ko lorlatabe, ko duum saabi o wadi ko Quraana woni timminnde defte tellinaade de, nde woni laawol nguurndam, nde diidana yimbe be laawol nguurndam mabbe.

Duum ina feeña e de tobbe garooje:

Yaacde konde safrata: Honde safra nguurndam aade e jiilorde tate: ka bannge nedfankaagal, besngu e ka bannge renndo.

Huftadinde fiyakuuji mayre: honde renndini pible, dewe, aadaaji, jotondire rennda e jawdi, banngeji hakkille e berde e ka bannge banndu, e jotondire dowliyankooje, e beldal e hare, e ko wonah duum.

Nuundal: Konde deftere yamiroore nuundal e kala alhaaleeji, hay si ko e anbe, honde hada tooñannge e denndaangal mbaadiiji mum.

Quraanana ina diidana jiyaabe laawol
nguurndam mabbe, nde banngi- nanabe hakkeji e
baddiidi mabbe, nde dottanabe kobe njeyi e ko
fawiiibe, wondude e newaare mawnde wadoore
sariyaaji mayre ko moy'yi e kala yonto e kala nokku.

Ina waddii e juuldo reerdude e janggude
Quraana e anndinaade ñaawooje mayre.

Daari Annabaabe e nder Quraana.

Quraana tedduɗo o ina heewi daari annabaabe
adiibe e yimbe mabbe, fuddorde Aadama e
wirtaraade e Nuuhu e Huud, Saalihi, Su'aybu, e
Ibraahiima, e Ismaa'iila, e Ishaqa e Yaaquuba e
Muusa e Iisa yo jam e kisa won e mabbe, e
annabaabe wofbe e nelaaf. Quraana jantiima daari
mabbe ngam ñeeñe, ina e deen:

Hollirde wonde diine Annabaabe be fof ko gooto,
ngooroondi mum woni wootadiinde Alla.

Muñnitde Nelaado-yo o his- e tabitinde mbo, ko
yani ko e makko yanii e Annabaabe adiibe be.

Muñnitde goonɗinbe wonde ko hebibe ko e
cadeele e musibbaaji hebii jiyaabe Alla teddinaabe
adiibe be.

Nanngude waajuuji e teskuyaaji e daari mabbe
he, kodi daari goongo baddi tigi.

Ekkitannde.

Wad kala konngol e konngi garooji he nokku
mbo ngol hanndi fotde jotondiral maggol:

Haala Alla.

Homba tefana wondiibe mum.
O yamira newaare e weevre ka noddaandu.
O nodda faade e gollirde hakkille.
Huutoro konngi battinatdi e fittaandu.
Konde sakkatiinde e defte tellinaade.
Nde tellina ko e Annabi Muhamadu -yo o his.
Ina jeyaa e sifaaaji Quraana:
Ina e bure Quraana.
Quraana tedduɗa o.
Ronkinde mbo.

Heeferbe Makka njeddii Quraana, mbo dikkiibe
addude yeru hembo wollo simoore hono hembo
maa boom aayeeje sappa, be ndonki duum addude.

Limoore cimooje mammba.

Ko 114 simoore.

Iwɗi hembo.

Ko Alla tellani mba e Nelaada Makko Muhamadu-
yo o his- ummaraade e Jibriil yo kisal won e makko.

Tellagol hembo. (Jipaki maire)

Alla tellanii mbo hombo seernda e nder duubi
23, ka Makka e ka Madiina.

Demngal hembo.

Alla tellinirii mbo ko e demngal Arab.

Limoore aayeeje hombo.

ko 6236 aaya.

Inde hembo.

Alla innarii mbo Quraana e Kitaab e Furqaan e
Jikru, hombo jogiggi inde godde limtinde.

Kombo soomi e gede mawde.

Ina jeyaa e gede mawde de Quraana teddudo o safri:

Haalde ko faati e wootadinde Alla e ruttude renndinde Mbo e godfo.

Haalde ko faati e winndere tinndinoore ñeeñdude peewndudo nde O e takdo O senaare woodanii Mbo.

Daari Quraana keewdi teskuyaaji e waajuuji.

Yeewtude puddagol tagu e ummitinde jiyaabe caggal maayde e yobde be golle mabbe.

Needi e laawdinde wonande goonjinbe.

Quraana ina haaldira e hakkille dallillaaji hakkilleyankooji e fiyakuuj.

Ina selli.

Sellaani.

Hol ko saabii Alla (jipini)tellini Quraana?

Uddit nde nokkere "alnaba. ws" refti kaala yogo e dallillaaji kollooji goonjdude Quraana e tabitde mba, tottira seede e yogo e jeece ronkinde Quraana dikkotoobe mbo.

Alla tellanii(jipini) Quraana e :

a- denndaangal Annabaabe.

b- Muhamadu-yo o hs-.

Winndannde dimmere.

Fassirde cimooje dabbe.

Ndalla =heblo=.

Simoore Faatiha e limde e cimooje burde teddude e nder Quraana, Nelaado yo o his teenɗanii bural e manngu hende e nder hadisaaji keewɗi, konde simoore nde kala juulɗo foti huuɗnaade; sabu ko kayre tan foti janngede e kala juulde, e nde winndannde ma a anndu nde simoore ndeenen aayeeje mayre ngannden maanaaji mayre, ngannden kadi yogo e cimooje dabbe coomde maanaaji njani.

Simoore Faatiha.

Maana simoore simoore nde:

(بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ)

(En puɗɗariima e innde Alla jom yurmeende huftadinnde e heeriinde).

Mbeɗa fuɗɗoro janngude Quraana e innde Alla e wallinaade Mbo(Alla) deweteedo goongo, cifariido yurmeende huftadinnde yaajannde denndaangal tagoore nde, ko Kanko woni jurmotoodo jiyaabe Makko goonɗinbe yurmeende heeriinde.

(الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ)

(Ndenndaangal jettooje goodanii Alla).

Yettude Alla e sifaaji Makko timmuɗi, e neema Makko e dow denndaangal tagoore, ko Kanko woni gooto kaandudo e denndaangal mbaadiiji jettooje, ko Kanko woni jeyɗa denndaangal tagaadi, Oon takɗobe ummaade e baasal, dariido e fiyakuuji mabbe, moyɗinoowo alhaaliiji mabbe.

(الْحَمْدُ لِلَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ)

(Jom yurmeende heewnde huftadinnde e yurmeende heeriinde).

Arrahmaan: Cifariido yurmeendee huftadinnde wonande denndaangal tagu Makko, Arrahiim woni jom yurmeende heeriinde wonande goonɗinbe Mbo.

(مَالِكِ يَوْمِ الدِّينِ)

(Jom ñalngu njobdi).

Jeyɗo ñalngu njobdi, ñande haasboore golle e yobde deen golle.

(إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ)

(Ko Aan min ndewata ko Aan min mballinto).

Aan joomi amen ko Aan gooto min ndewata, ko Aan tan min mballinto e denndaangal fiyakuuji amen, kala huunde ko e Junngo Ma woni.

(اهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ)

(Feewnu amen e laawol pooccingol).

Tinndin amen laawol pooccingol, tabatinaa amen e hengol haa min kawra e Ma, ngool woni Islaam, laawol laaftungol jottinatngol e weluya Alla e aljannaaji Makko.

(صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ)

(Laawol been be neeminda e maɓbe be ngonah tikkanaabe be ngonah majjuɓe).

Ngool woni laawol be neeminirda e dow maɓbe peewal ummaade e annabaabe e walladiibe maɓbe

e dewda e laawol mabbe, ko been ngoni yimbe peewal e fooccaare.

Woddiin amen laawol been be tikkanda; sabu be nganndii goonga be ngolliraani mbo, e laawol been majjube be peewaani e laawol pooccingol sabu majjere mabbe.

Arrahmaani : Heerarii ko denndaangal tagoore Makko.

Arrahiimi: Heeranii ko goonɗinbe.

Wiitu.

Huɗi ngoni laabi ballooji reende simoore Faatiha?

Simoore Ikhlaasi:

Maana simoore simoore nde:

{قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ}

(Maaku ko Kanko woni Alla gooto).

Maakan- aan nelaada - wonande oon naamniido Ma sifaa Joom ma: ko Kanko woni teeldudo Allayankaagal e Joomiyankaagal, alah dewetaada e goonga mbo wonah Kanko.

{اللَّهُ الصَّمَدُ}

(Alla paandateedo).

Ko Kanko woni Alla timmuɗo e sifaaji makko, Mbo tagoore nde paandato dabbude haajuuji mabbe wondude e yondinaade Mbo e mabbe.

{لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ}

(O jibinaani O jibinaako).

Ko Kanko woni mbo alah biɗɗo foti ko gorko wollo debbo, O alah jiknaaɗa debba wolla gorka.

{وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ}

(Woodaanaani Mbo hay pasa gooto).

O alah nandadiiijo e tagu makko he, wonah ka banng'e jaati wollo to banng'e sifaaji maa inde, wonah kadi ka banng'e golle.

Simoore Falaqi.

Maana simoore simoore nde:

{قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ}

(maaku mbeɗa moolo e jom Falaqi -ɗuum woni peeral subaka -).

Maaku aan nelaada: Mbeɗa moolo e Alla Jom Falaqi, ko ɗuum woni feerde subaka.

{مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ}

(e bone ko O tagi).

E bone kala ko O tagi e tagooje Makko he, foti kode nji'aten wollo de en nji'atah.

{وَمِنْ شَرِّ غَاسِقٍ إِذَا وَقَبَ}

(e bone nibel jemma si ngel nibɓii).

E bone jemma si nibɓere mammo tiindiima, e ko woni e hembo e boneeji e lorooji.

{وَمِنْ شَرِّ النَّفَّاثَاتِ فِي الْعُقَدِ}

(e bone wuttoobe e pible).

E bone wilooobe wuttoobe e pible golle mbilewu.

(E bone haaside si o haasidiima). E bone haaside goodateedo iwde neema e kaasidaado o, e hebde mbo lorla.

Alfalaqi: feerde subaka.

Al Gasaqi: Sattude nibbere jemma.

Simoore Annaasi.

Maana simoore simoore nde:

{قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ}

(Maaku mbeda moolo e Jom yimbe).

Maaku-aan nelaada- mbeda mooloo e Alla Jom yimbe, kattando kanko tan kala huunde.

{مَلِكِ النَّاسِ}

(Jeydo yimbe).

Jeydo yimbe be fof, pirlittoodo e denndaangal fiyakuuji mabbe.

{إِلَهِ النَّاسِ}

(Dewateedo yimbe).

Mbo yimbe fof ndewawata, alah dewateedo e goonga mbo wonanah Makko).

{مِنْ شَرِّ الْوَسْوَاسِ الْخَنَّاسِ}

(E bone seytaneeji cikkinooji birnatoodi).

Bone seytaneeji cokcoktooji be saanga welsindaade be, duum ina hattoo saanga ndebe janitii Alla.

{الَّذِي يُوسِسُ فِي صُدُورِ النَّاسِ}

(Oon cokcoktinoowo e berde yimbe).

Oon caroowo miijooji bondi e berde yimbe,
hombo fijiraa co'irde mabbe e miijooji mabbe.

{مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ}

(ummaade e jinneeji e yimbe).

Ummaade e seyteneji yimbe e jinneeji.

Simoore Al kaafiruuna.

Maana simoore simoore nde:

{قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ}

(Maaku eehey mon heefereebe).

Maakan-aan nelaada- yeddube Alla e Nelaada
Makko: Eehey mon yeddube Alla.

{لَا أَعْبُدُ مَا تَعْبُدُونَ}

(Mi rewatah ko ndewaton ko).

Mi rewatah ko ndewaton ko e allaaji mehre;
hono sanamuuji e ko nanndi heen.

{وَلَا أَنْتُمْ عَابِدُونَ مَا أَعْبُدُ}

(Onon ne on ndewatah ko ndewat Mi ko).

On ndewatah Dewateeda goongo mbo ndewat
Mi O, ko Kanƙa tan haandi e rewede.

{وَلَا أَنَا عَابِدٌ مَّا عَبَدْتُمْ}

(Minne Mi rewatah ko ndewaton ko).

Mi rewatah allaaji mehre di ndewaton di.

{وَلَا أَنْتُمْ عَابِدُونَ مَا أَعْبُدُ}

(Onon ne on ndewatah ko ndewat Mi ko).

On ndewatah Dewateeda goongo mbo ndewat
Mi O, ko Kanƙa tan haandi e rewede.

{لَكُمْ دِينُكُمْ وَلِيَ دِينِ}

(woodanii on diine mon minne woodanni kam diine am).

Woodani on diine mbo njaggitiɗon o, minne woodanii kam diine am mbo njaggatiimi o).

Keefeeo: Woni mbo seedaaki seede tawhiid o rewaani Nelaana-yo o his-.

Wiitu.

Honde woni huunde nde smooore Ikhlaasi e kaafiruun teenɗini?

Simoore Alkawsara;

Maana simoore simoore nde:

{إِنَّا أُعْطَيْنَاكَ الْكَوْثَرَ}

(Tigi tigi Min tottiima Kawsara).

Min tottiima aan Nelaada moy'ere heewnde nde limotaako nder aduna e laakara, ina e ndeen moy'ere noon Al Kawsara ka aljanna.

{فَصَلِّ لِرَبِّكَ وَانْحَرْ}

(Juul ngam Joom Ma mboroda).

Laɓbin juulde ma e borogol ma ngam yeesa Alla, rew Mbo kanko tan ko alda e denndadiijo, hirsir Innde Makko kanke tun Mbo denndadiijo alana O, ngam ko O okkuma ko e teddungal e jam.

{إِنَّ شَانِئَكَ هُوَ الْأَبْتَرُ}

(Tigi tigi gañɗo ma o woni tay'iido).

Pellet gañɗo ma tikkan ma o axni diine goongo ngadduda o, ko oon buri famɗude buri hoyde mbo innde mum tay'i haaleede e jam.

Shaani'aka: woni gayñdo ma, o aña diine goongo mbo ngadduda o.

Simoore Al Asri:

Maana simoore simoore nde:

{وَالْعَصْرِ}

(Mi woondirii asri-tuma-).

Alla woondarii yonto e tuma mbo dille biɓɓe aadama moy'ye e bonde mbaɗata.

{إِنَّ الْإِنْسَانَ لَفِي خُسْرٍ}

(Pellet nedɗanke woni ko e perte).

Nedɗanke woni ko e perte e halkaare.

{إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَتَوَّاصُوا بِالْحَقِّ وَتَوَّاصُوا بِالصَّبْرِ}

(Si wonah been goonɗinɓe ɓe ngolli golle moy'ye ɓe mbasandiri goongo ɓe mbasandiri muñal).

Si wonah been goonɗinɓe Alla ɓe ngolli golle moy'ye gooto e maɓɓe fof wasiyii godɗo o nanɗaade e goonga e tabitde e hembo, e muñde e mum.

Pooccugol jaatyankeewol.

1 Mbela haɗa waawi firde ko woni Quraana?

2- Mbela haɗa waawi mbaadinde jotondiral hakkunde Quraana e Nguurndam?

3- Mbela haɗa anndi hol ko saabi Alla daari daari Annabaabe e nder Quraana?

4- mbela haɗa anndi maana tonngaada wonande simoore Faatiha?

5- Mbela haɗa faami maana tonngaada wonande simoore Ikhlaas?

6-Mbela hada faami maana tonngaada wonande simoore Falaqi?

7- Mbela hada faami maana tonngaada wonande simoore Naasi?

8- Mbela hada faami maana tonngaada wonande simoore Kaafiruuna?

9- Mbela hada faami maana tonngaada wonande simoore Kawsara?

10- Mbela hada faami maana tonngaada wonande simoore Asri?

11- Mbela hada waawi janngude simoore Faatiha jande sellunde?

12- Mbela a waawii huuññaade simoore Faatiha?

13 Mbela hada waawi janngude simoore Ikhlaasi janngugol cellungol?

14- Mbela a waawii reende simoore Ikhlaasi?

15- Mbela hada waawi janngude simoore Falqi janngugol cellungol?

16- Mbela a waawii reende simoore Falaqi?

17- Mbela a waawii janngude simoore Annaasi janngugol cellungol?

18- Mbela a waawii reende simoore Annaasi?

19- Mbela hada waawi janngude simoore Kaafiruuna janngugol cellungol?

20- Mbela a waawii reende simoore Kaafiruun?

21- Mbela hada wawi janngude simoore Alkawsara janngugol cellungol?

22- Mbela a waawii reende simoore Alkawsara?

23- Mbela haɗa wawi janngude simoore Asri janngugo cellungol?

24- Mbela a waawii reende sioore Asri ?

25- Mbbela haɗa so'a maanaaji cimooje njannguda de?

Tay're tatabere.

Dewe Alla.

Binndande tay're nde:

Winndannde adanere.

Dewal Alla.

Ndalla =heblo=.

Juulɗo ina gollo e nguurndam mum dewe keewɗe de o ballorto Tagɗo mbo O, de dewe fof ko ngam teddinde Alla e yankinanaade Mbo kan ko tan, kala nde bernde juulɗo mawnini Alla duum battinat e dewe makko banngude, juulɗo tigi ko baɗoowo denndaangal nguurndam makko ngam SIINUde ko alla yamiri ko, foti ko doyingol wollo golle wollo ko fooftaade.

{قُلْ إِنَّ صَلَاتِي وَنُسُكِي وَمَحْيَايَ وَمَمَاتِي لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ لَا شَرِيكَ لَهُ وَبِذَلِكَ
أُمِرْتُ وَأَنَا أَوَّلُ الْمُسْلِمِينَ}

(Maaku pellet juulde am e dewal am Alla e nguurndam am e maayɗ am woodanii Alla Jom binnde).

Denndadiijo alanaa Mbo ko dum njamiraami ko miin woni arwannde jebbaliibe) (Al An'aam:162_163) E nde winndannde ma a anndu

ko woni maana dewal, e mbaadiiji mum, e sardiiiji jabeede mum e darajaaji mum.

Maana dewal Alla:

Dewal: woni golle de Alla sarayini ngam juulɗo ballarooɗe Mbo, hoɗe mofti denndaangal golle bernde e haala ko Alla yiɗi, foti koɗe banngude; hono dewe banndu, yeru: juulde e hajju, wolle de banngaani; hono dewe bernde, yeru: yiɗde Alla e hulde Mbo e njoorto e ko wonah dum e dewe bernde. Jiyaado ina waawi waylude aadaaji makko o waɗtadi dewe Alla tawde kay de ngondii e anniya moyyo; si o annayiima e ñaamdu makko e yerde e doyngol mum semmbiniraade e dewal Alla, o yobete e duum.

Mbaadiiji dewe:

Feccude dewe faade e nooneeji:

Dewe berndeyankooje.

Juulɗo golliratde e bernde makko; hono yiɗde e hulde e njoorto e hulde wondunde e yankinaade.

Dewe bannduyankooje.

Juulɗo waɗirtade ko banndu makko; hono juulde e askal e hajju.

Dewe accude.

Juulɗo ina badiroo joom makko accude ko harmina e dow makko; hono yarde dolo e jina, wollo accude yogo e gede dagiide e waktuuji toɗɗaadi; hono accude ñaamde e yarde saanga koorko.

Njoorto woni weltaraade ko arata e bural Alla, e daminaade e moy/ere Makko, e tiidnhaade e wakkilaade e Alla.

Kulol ngol: ko mbaadi deey/de fittaandu e waasde firlitaade hakkille saanga dewal hono juulde, batte mum kulol ina banngira deey/gol terde.

Sardeeji jabeede dewal Alla:

Ina sardee e jabaneeede dewal Alla sardeeji dīdi: Gadana o: Laɓɓinde ngal sabu Alla, juulɗo rewa Alla ngam ballaade Mbo kanko tan, ko aldah e sirku wollo yeengo. Dimmo o: Yaadude dewal ngal e sariya Alla, juulɗo rewra Alla no Alla sariyini nih, e hono no Annabi golliri nih.

Yeengo: Woni nde jiyaado wadata golle haa yimbe nji'a mbo hombo gollade, ɓe njettira mbo deen golle.

Wiitu.

Hol ko yeengiyanke waasata si o accii laɓɓinde dewal ngam Alla?

Darajaaji dewe:

Dewe ko darajaaji burandirdi: Ina e majje baɗɗiide e kala juulɗo; hono juulde, ina e majje baɗɗiide e yogo e juulɓe; hono askal baɗɗingal e aldube ko aldah e waasɓe, Ina e majje: jidaade gollende de mbaɗɗaaki, hono du'awuuji e jikruuji kaalateedi caggal juude.

Ekkitannde.

Wad' kala konngol e konngi garooji he e suudu
ngol yaadi ndu fotde daraja mum e islaam:

Juulde takkusaan.(lasara)

Jikruuji subako.

Diggande jiknaabe.

Hajju.

Koorka

Lewru koorka

Askal.(zakaa)

Ina waddi e kala juuldo.

Ina waddi e yogo e juulbe.

Ina yida dum wonah ko waddi.

E yeebde ma nde tay're(why do i surrender to Allah?) yewwtu ko faati e besnaade de juuldo dañata si o ñibiima e muuyaande Alla gooto O e labbinande Mbo golle de o wadata de.

Ngam golle moy'ye njabe alah e saga de ngona laabde ngam Alla de kawra e sariya.

Ina selli.

Sellaani.

Winndannde dimmere.

Laabal.

Ndalla =heblo=.

Islaam noddii ko faade e laabal, mbo teenjini waddaade e juuldo nde o toppitto laabal hoore makko, mbo wadi dum ko e maale diine, mbo tonngindiri cellal ko heewi e dewe Alla e jojjujinde laabal, dum ko e gede goonjindo jeya, e sifaaji

ceerndooji juulɗo e mbo wonah juulɗo, e nde
winndannde ma a anndu maana laabal, e nooneji
mum, e yogo e ñaawooje jowatiide e laabal.

Maana laabal:

Laabal.

Rewde Alla toowɗo O.

Rewde Alla woni faandaade e golle doftaade Alla
toowɗo O e ballaade Mbo.

E bamtude tay're.

Tay're (Hadas) ko sifa sariyanke wonande kala
ko tellato e terɗe tawa ina ittaro e sabaabu mum
laabal.

E ittude sobeeji.

Diin ngoni tunwinaadi ɗi sariya yamiri laabde e
hedɗi e ittude ɗi; hono coofe e doodi.

Beydude ɗaaliyaade.

Ngam anndude ko buri heewde e ñaawooje
laabal janngu deftere laabal e nder Islaam, heewnde
ka Matjar Usuul winndaande e ɗemɗe
winndereyankooje.

Momtu Barkud o ngam loowde deftere nde.

Nooneji laabal:

Feccude laabal pecce ɗide:

ˆ laabal co'etengal:

ko ɗuum woni ittude sobeeji e laɓɓinde nokku
hedɗi e ittude sababuuji kaɗatɗi juulde ɗuum
wonirta ko lootde yogo e terɗe banndu wollo
lootdede kanje fof.

2- Laabal maanayankeewal(ngal so'etaake).

Laabal maanayankeewal ngaal laabde bernde e sirku" e cokotaagal e añanaagal wonande jiyaabe alla goonɗinbe e ko wonah ɗum e ñawuui berde" ngal laabal ko kimmungal sabu laabal banndu sariya waawatah woodde tawa sobe sirku ina e joom mum. Alla toowɗo o daali: pellet sirkube beko sobbe. Attawbati 28.

Laabal co'etengal wonrata ko sallige wollo lootngal.

Faanda e sallige: ko lootirde yogo e terde banndu ndiyam.

Faanda e lootngal ko: lootirde denndaangal banndu ndiyam.

Ndiyam laabɗam(keelelam) huutorte e laabal, hono ndiyam maaya wollo caatngol maa boyli, e ko wonah ɗuum e diy'ye de njillandiraani e sobe.

Ñaawooje jowitiide e laabal:

Woni asli e gefe ko laabal, ñaawetaake sobde huunde si wonah nde sariya ñaawi cobgol mum.

Ina yona e laabɓinde banndu wollo comcol e sobe ittirde mbo ndiyam wollo kala ko laabɓinta.

Si aade naati taarorde ngam humtude haaju mum, buri moy'ɗude ko nde o laabɓinirta nokku coofe e doodi ndiyam, kono ina dagii laabɓinirde ɗum tekkere wollo ko wonah ɗuum kala ko ina itta sobe.

Wiitu.

Hol ko teenjinde wadfaade laabal e reende
laabal makko kanko e hoore makko tinndinta?

Suba jaabawol cellungol:

Laabal firti ko:

a) famtude tay're.

b- ittude sobeeji.

c- denndaangal ko adii ko.

Lootirde denndaangal banndu wi'atee ko:

a- sallige.

b- lootngal.

c- taamaamuya.

Laabal e mbaadi kuufutundi ina jogii maanaaji
didi, diin ngoni:

a- laabal co'etengal e laabal ngal co'etaake.

b- sallige e taamaamuya.

c- sallige e lootngal.

Windanne tatabere.

Sallige.

Ndalla =heblo=.

Himmude sallige woniri ko hombo tonngandiri e
juulde sanne, juulde nde nganndufa furi mawnude
e maale islaam, ko dum saabi juuldo ina foti
reerdude e janngude sallige e gollirde dum no selliri
nih, e nde winndannde ma a anndu ko woni maana
sallige, e sababuuji badfinooji sallige, e pirtooji
sallige, e mbaadi mum cellundi.

Maana sallige.

Sallige: Lootde yeeso e juude e koyde e moomde hoore e mbaadi todfaandi.

Baddinooji sallige:

Baddinooji sallige woni gede cardeteedde e mum, ina waddo sabu majje, si aade tayraama harminee e makko:

1- Juulde.

2- wanngaade suudu Kaaba.

3- Memde kaamiil.

Tay're: ko sifaa maanayanke e neddo kadoowo mbo juulde ko adii nde o labata, dum wonah huunde so'ateende hono sobe nih, dum noon ko nooneji didi, heen gooto ina waddina juuldo salligaade ngam ittude mbo, goddo o ko lootngal tan ittata mbo.

Hono cilligirtoo mi?

Si juuldo yidii salligaade hombo ummaade e rewde dee taabe garooje:

1- O anniyoto salligaade e bernde makko o wiya:" bismillaahi"

2- O lootira newe makko ndiyam tawa ko ñaama o fuddori.

3- O labbinira hunduko makko naatnude ndiyam e makko refti o dillina dam, refti o yaltina dam, ko dum wiyatee wufyaade.

4- O labbanira hinere makko naatnude ndiyam e mayre wondude e fiiftaade, refti o yaltanira dam henndu ummaade e hinere akko.

5- O looto yeesa makko e mbaadi timmundi, fuddorde pudirde sukundu ka dow tiinde haa les wokkunde, wondude heen leeŋi waare tawi hodi ngoodi, to banngal njaajeendi ko ummaade e nofru faade e nofru.

6- O loota juude makko ummorde e cebe pedeeli e mirfake, o fuddoro junngo ñaamo.

7- O leppinira juude makko ndiyam, refti o mooma hoore makko, o fuddoro ngardiindi hoore haa hoyyudu, refti o rutta juude makko faade yeeso.

8- O moomira noppi makko pedeeli mum joopordi di nder nofru makko, o moomira caggal noppi makko pedeeli gori di.

9- O loota pele makko haa kaabeeje, ko duum woni yi'e diŋe banngude ka jokkorde fela, o fuddoro junngo makko ñaamo.

Limoore lootde terde sallige:

Woni sunno e sallige ko lootde trgal labi tti si wonah moomde hoore e noppi, duum ko laawol gootol moomate, ina dagii yondinaade e lootande wootere e dow tergal lootetengal ngal e sardi lootde ngal kangal fof.

Pirtooji sallige:

Sallige ina firtaroo e gootel e geŋe nay:

Yaltirde huunde e gootel e jaltirde; hono henndu maa coofe wollo doodi wollo maniyu maa ko

heccidfi ko yaltata saanga tuuyeede debbo wonande gorko.

Iwde hakkille sabu dɔyngol wollo manndilde(sikrude).

Memde farji ngam tuuya ko aldah e heedo.

Ñaamde teew ngelooba.

Beydude dāaliyaade.

Yeeb o filma kolliroowo sallige mbo Ñiibirde Usuul yaltini.

Momtu bar kuud o ngam njeeba widiyo o.

Wiitu.

Limtu gede ballooje e janngude sallige e gollude dūm e mbaadi cellundi?

Ndey mbaddfii mi fillaade sallige?

Si juulɗo sallagiima woni asli ko heddaade sallige o haa de ko waddinta sallige yana e makko, hono ko kaalnade ko adii ko.

Ekkitannde.

Wad kala konngol e konngi garooji he nokku mbo ngol hanndi fotde jotondiral maggol:

Yaltude coofe.(chaibe)

Memd kaamiil.

Doyngol.

Juulde.

Wanngaade sara Kaaba.

Memde farji ngam tuuya.

Ñaamde teew ngelooba.

Sallige ina dūm sardfin:

Pirtooji sallige:

Moomde e kawaseeje:

Si callagiido o boorni kawaseeje e koyde makko, ina daganii mbo yondinaade e moomde e dow majje juude dide leppude e dow pele makko he, o haajortah boortude de ngam lootde koyde makko, ina e duum noon sardeeji tati:

Gadana o: Nde o boorni kawaseeje de yo taw hombo laabi.

Dimmo: Nde kawaseeje de cuurata felo wondude e kaabeeje.

Tatabel: Nde yonto moomgol o waasata bennude (24) wonande ñiibda, wollo(72) wonande datniido.

Yonto moomde e kawaseeje ina fuddo nde o moomi e dow majje.

Reggandir golle sallige garooje de puddora gadanel ngel:

a) moomde hoore.

b) wufyaade.

c) lootde yeeso.

d) moomde noppi.

e) lootde pele.

f) lootde newe juude.

Dottu dewe Alla de sallige sardinte e mum ko arata ko:

a) juulde.

b) koorko.

c) memde kaamiil.

d) noddinde.

e) wannaade.

Suba jaabawol cellungol:

Limtu pirtooji sallige e mbaadi ndottaandi.

a) 2

b) 2.

c) 3.

Winndannde nayabere.

Lootngal.

Ndalla =heblo=.

Ina toon alhaaliiji di ngannduda sallige yonatah ngam tottirde dewal, kono alah e saga joom mum loototo, e nde winndannde ma a anndu maana lootngal, e ko wadfdinta ngal e mbaadi maggal.

Maana lootngal:

Lootngal: Woni lootirde denndaangal banndu ndiyam wondude e anniyaade bamtude tay're mawnde.

Hono lootortaden?

E lootngal alah e saga kuftininen banndu ndiyam wondude e wufyaade e sorbinaade, si juuldo wadii duum o laabi e tay're mawnde.

Tay're mawnde: Ittirte ko lootngal, kono sallige yonatah e ittude dum, duum ko nooneeji:

1- Janaaba: Dum ko sifa wonande debba e gorko sibe leldiima, wollo tellaade maniyyu gondudo e tuuyo hay si leldaade woodaani.

2- Fiilayru: Dum ko diiʼam njaltatɗam e debba kala lewru.

3- Yiiʼam besngu: Duum woni diiʼam njaltatɗam e debbo caggal yatude cuklel e rannga makko.

Sifa lootngal timmungal:

Si juulɗo faalaama lootaade lootngal timmungal, o fot rewde dee taabe garooje ɗo:

1- Yo o anniya lootngal e bernde makko o wiccira farji makko ndiyam.

2- O salligo sallige juulde.

3- O loota denndaangamɓan banndu makko.

Ndey lootngal wadɗato?

Lootngal ina wadɗo e juulɗo ngam gede tati:

Gadanal: Yaltude maniyyu tawa ko e mbaadi tuuya, foti mbo yalti ko e saanga finde wollo ko e ɗoyngol.

Dimmal ngal: Coccandirde debba e gorko, foti maniyyu yaltii wollo mbo yaltaani.

Nayabal ngal: tellaade diiʼam fiilayru maa besngu ummaade e debbo, si ɗam tayʼii ina wadɗii mbo lootaade.

Wiitu.

Hol ko tinndinta lootaade ngam bamtude tayʼre mawnde tinndinta?

Hol ko harmi e gonduɗo e janaba?

Nedɗa gonduɗo e janaaba potɗo lootaade sabu coccondirde e debbo wollo yaltude maniyyu ina

innire(gondudo e janaaba) ina harmi e makko e o alhaali.

1- Juulde.

2- Wanngaade Kaaba.

3- Memde Kaamiil wollo roondaade mbo.

4- Ñiibde e Misiide.

5- Janngude Quraana tedduɗo o.

Taamaamuya:

Si paalaado salligaade wollo lootaade ronkii duum ngam waasde ndiyam, wollo o ronki huutaraade ndiyam ngam ñaw wollo godɗum, sariya okkii mbo taamaade gaa e salligaade wollo lootaade, sifa taamaamuya: Taamatooɗo anniyoto e bernde makko o lappa juude makko e leydi fiyannde wootere, refti o mooma yeeso makko ko heddi ko e leydi he, refti o mooma newe makko.

Hol ko mbaɗat mi somi dañii ndiyam caggal mi taamiima?

Si juulɗo dañii ndiyam wollo o waawi huutoraade ɗam laabal makko firtiima waddiima e dow makko slligaade wollo lootaade caggal duum.

Ngam lootangal sella ngal itta tay're alah e saga loototooɗo o huubtadinira banndu makko ndiyam.

Wadɗaaki lootaade si maniyyu yaltii saanga joom mum ɗaani, kono lootngal ina waddii si mbo yaltii e yonta pingol.

Daganaaki gondudo e joodaade joodaade e Misiide.

Ina selli.

Sellaani.

Ko sariya wonande juulɗo nde o taamato e:

a- Si o roŋkii huutoraade ndiyam.

b- Si o waasii ndiyam.

c- denndaangal ko adii ko.

Winndannde joyabere.

Ñaawooje keerorde debbo juulɗo.

Ndalla =heblo=.

Alla heeraanii debbo yogo e sifaaji e keeriidi ko seerndi mbo e gorko, hono no O wadɗaniri yogo e dewe Alla e debbo tawa ɗe mbaɗɗaaki e gorko, e nde winndannde ma a anndu yogo e ñaawooje ɗe debbo heerori.

Daraja debbo e nder Islaam:

Ina e yeruuji ñaawooje jowatiide e hormaade debbo e nder Islaam:

Islaam tottii debbo hakke mum e ndonu e feccere nuundunde, gorko e debbo ina potnde e nokkuuji, feccere makko e luutra e feccere gorko e nokkuuji godɗi, fotde baɗandiral makko e fereeji nafaqe pawaado e dow makko.

Gorko e debbo ina potnde e gefe ceertude ina e deen noon gollandire jawdiyankooje.

Debbo tottaama ndimaagu subaade gorko makko.

O heddanaama innde makko e heddaade askitinaade mbo e baaba makko, o waylatah asko

makko caggal dewgal, ko woodi ko o heddoto e askitinaade e baaba makko e koreeji makko.

Islaam wadɗinii e gorko nafqude debbo e reende mbo ko aldah e mbajoor tawde kay kombo gorko o foti nafqude hono cuddiido e yummo e biɗɗo debbo.

Islaam teenɗani teddungal e bural ligganaade debbo lohɗo mbo alah hay gooto, hay o jeyaako e baɗiibe, mbo reerɗini e yahde ngam ligganaade mbo islaam wadi duum ko burɗum moyɗude e golle ka Alla.

Beydude ɗaaliyaade.

Yeeb ɗum ko yi'ato ko hollirta ko cinndandira hakkunde debbo e nder islaam e debbo e diineeji godɗi ɗi.

Momtu bar kuud o ngam njeeɓa widiyo o.

Jotondiral debbo e gorko:

Jotondiral hakkunde debbo e gorko ina feccoo pecce tati:

1- Nde debbo o wonata cuddiido:

Ina daganooɓe ko daganaaki godɗo hono ndaarde e dakmitaade, Alla innarii gorko comcol wonande debbo, debbo kadi ko comcol wonande gorko makko, hono mbaadi lobbiri wonande jotodiral fittaandu e bernde e banndu hakkunde maɓɓe.

2- Nde o jeyete e harminaabe e makko:

Faanda e harminaaɓe ko kala debbo karmuɗo e gorko karminogol haa bada hono: yummo, e banndiraado debbo, e biy bandiraado debbo, e biy banndiraado gorko e banndiraado debbo baaba makko e banndiraado debbo yummo e yummuum cuddiido, ɓe ina daganiibe yaltidde cuɗaari maɓɓe e yeesa harminaaɓe e maɓɓe, cuɗaari njaltinoori korlal junngo e daande e sukundu e ko nanndi heen tawa aladah e ɓurtinde.

3- Nde o wonata jananiŋke e gorko he:

Debbo jananiŋke woni kala debbo mbo wonah e harminaaɓe e makko, foti ko e ɓadiibe mbo ɓe, hono biy bappo makko e biy gorgol makko, e cuuddiido musidɗo makko gorko e ɓadiibe mbootu makko, wollo o wona mbo jeyaako e koreeji makko tawa ɓe ɓadandiraani ka bannge fami, Islaam diidi hono ɓe gollandirta hono waɗɗaade Hijaab e waasde yeewdude.

Burtungal (hijaab) debbo:

Alla farlii burtungal e dow debbo ko aladah e gorko, ko Alla waɗii e makko gefe ɓannginooje njoodndam e hoomtude, e wonde ko debbo fitninta ɓuri ko gorko fitninta debbo, woni keerol ngal burtungal nde ngal muurata denndaangal ɓanndu gaa e worɓe jananiŋkoobe, ina woodani mbo ɓoornaade kala mbaadiiji ɗi o haaja, wondude e reende sarɗeeji nay:

1- Nde hijaab o suurata ko waɗɗii ko suureede.

2- Nde mbo wonata jaacdo mbo bittaani mbo wonah dottoowo terde banndu.

3- Nde mbo waasata wonde cerwudo peññinoowo terde banndu gonde les he mbo.

4- Nde mbo waasata wonde cudaari.

Nooneeji diiy'emeje jaltooje e debbo:

Ina yalta e debbo noneeji dīdī e diiy'am:

1- Diiy'am fiilayru: Kodam diiy'am neesuyankeejam jaltateam e debbo kala lewru ko jaali, dam duumoto balde, hodam innire(aada lewruyanke).

2- Diiy'am besngu: Ko dam diiy'am neesu njaltatdam e debbo caggal yaltude binngel, dam duumoo ko wonata balde 40 heen sahaaji.

Ñaawooje fiilayru e besngu:

Alla sarayanii piiliido e gondudo e diiy'am besngu ñaawooje limtalimtinde, ina e hede:

Accaneede juulde e mabbe, juulde wadfaaki be saanga fiilayru e besngu, wadfaaki e mabbe yobde juulde caggal gasde fiilayru e besngu.

Accude koorkoa daganaaki be hoorde saanga woodeede diiy'am besngu wollo fiilayru, kono ina wadfiibe yobde ko be kooraani ko e lewru koorko he.

Harmude cocondirde e mabbe wonande gorko mabbe sibe ngonii fiiliibe wollo wondube e diiy'am besngu haade duum benni fof, kono ina daganii gorko o fijirde ko aldah renndude e mabbe.

Lootaade caggal diiʼam, si diiʼal fiilayru wollo diiʼam besngu tayʼii ina wadɗi e mabbe lootaaɗe.

Beydude ɗaaliyaade.

Ngam anndude ko buri heewde e teddingol islaam debbo, janngu deftere debbo e les ɗowdi islaam, wonnde e mbaadi keewndi ka Matjar Usuul winndaande e demɗe keewɗe.

Momtu Barkud o ngam loowde deftere nde.

Wiitu.

Hollu yogo e ñeeñe ittaade e debbo yaafeede yogo e ko sariya fawnoo mbo?

Naabne pooccooje

Ina selli.

Sellaani.

Islaam wadɗanii e gorko reende debbo e nafkude mbo ko aldah e mbajoor.

Sardaaka nde Hijaab wonata jurtiido jaacɗo.

Si piiliido laabi ina wadɗii e makko lootaaɗe ko adii nde o juulata.

Fiilayru ko diiʼam neesu njaltatɗam e rannga debbo caggal jibinde.

Ina wadɗii e debbo juulɗo suurde denndaangal banndu makko e:

a) Rewbe wobbe.

b) Worbe jananiŋkoobe.

c) Baab mum gorko makko.

Ina wadɗii e piiliido e gondudo diiʼam besngu si o laabi nde o yobata:

- a) juulde.
- b) koorka
- c- denndaangal ko adii ko.

Winndannde jeegabere.

Juulde.

Ndalla =heblo=.

Juulde ina teske ko e maandeji diine di juuldo foti anndude e gollude, Nelaado anndanii men hono mbaadraten dum e mbaadi mbelatndi Alla e dow men. E nder nde winndannde ma en nganndu juuldeele baddiide de, e daraja majje e sardeeeji majje, e hono ngollirten juulde e mbaadi cellundudi.

Hol ko woni juulde?

Juulde: Dewal ñalawmayankeeewal, coomngal golle e bolle de juuldo badiroto Joom makko, hode tottire laabi joy e nder ñalawma e kala jemma.

Juulde woni jookdu dïmmuru e jookli islaam.

Daraja juulde:

Juulde ina faltaree e gede keeriide, ina e hede:

Honde limtare ko jookdu dïmmuru e jookli islaam.

Ko dewal potngal tottireede e kala alhaali, foti ko e ñaw wollo cellal, holaare e kulol fof.

Ko juulde seerndata keefeero e juuldo.

Hol ko wdi hefen njuula?

En njuulat sabu juulde ko dewal ngal Alla farli e dow juulbe.

Ina e ñeeñe e faayidaaji juulde:

Jokkondiral hakkunde jiyaado e Joom makko.
Honde semmbina muuyaande e pellital wonande
juuldo.

Honde fooftina fittaande e himmeeji aduna.

Honde ne'a jikkuuji nde woddina joom mum
gede gañaade.

Sardeeji juulde:

Ina sarde e tottirde juulde sardeeji ina e diin:

Laabal: Duum ina soomi laabal banndu e nokku
e sobeeji, e laabirde e tay're sallige e lootaade.

Suurde awra: Woni awra ko foti suudeede e
banndu haa yimbe be mbaasa dum yiide, awra
gorko ko tuggude e wuddu haa e koppi, awra debbo
ko banndu ndu fof si wonah yeeso e newe juude.

Huccitde funnaange: Duum woni huccitde Kaaba
ka Makka teddufo o, juuldo ina foti huccitde toon
fo o waawi wonde fof.

Naatde wktu juulde: Juulde sellatah ko adii
waktu hende, dagaaki kadi leelnude nde gaa e
waktu mayre, buri moy'yude ko juulde e arwannde
waktu.

Juuldee joy de:

Alla fawii e jiyaabe Makko be juulde juuldee joy
e kala ñalwma e jemma, deen ngoni:

Juulde fajiri:

Arwannde waktu mum ko peeral fajiri.

Sakket waktu mum ko fudde naange.

Limoore darde mum ko :2.

Juulde tiisbaar:

Arwannde waktu mayre: Wuuraade naange(ko duum woni naayaade naange faade hirnaange saanga njolloor).

Sakket waktu mayre: Ko nde mbeelu kala huunde foti e mum.

Limoore darde mayre: 4.

Juulde takkusaan:

Arwannde waktu mayre: Ko nde mbeelu kala huunde foti e njuuteendi mum.

Sakket waktu mayre ko: nde naange muti.

Limoore darde mayre: 4.

Juulde futuro:

Arwannde waktu mayre ko: nde naange muti.

Sakket waktu mayre: Ko mutal Safaqui bodeejo o.

Limoore darde mayre ko: 3.

Juulde geeye:

Arwannde waktu mayre ko: Mutal safaqi bodeejo o.

Sakket waktu mayre ko: Feccere jemma.

Limoore darde mayre: 4.

Beydude daaliyaade.

Yeeb o film kolliroowo mbaadi juulde mbo Santar Usuul yaltini.

Momtu bar kuud o ngam njeeba widiyo o.

Hono njuuldaten?

Si juuldo faalaama juulde alah e saga o rewa e dee taabe garooje;

1- O tawnat anniyaade juulde e bernde makko.

2- O daro o huccita funnaange, o bamta newe makko haa sawndo noppi makko e balabe makko, o wiya: "Allaahu akbar".

3- O fawa juungo makko ñaamo e dow junngo makko nano. O jannga duwaawu e duwawuuji udditde juulde, hono:

«سبحانك اللهم وبحمدك، وتبارك اسمك، وتعالى جدُّك، ولا إله غيرُك».

" Senaare woodaniima Aan Alla e jettooje Ma, Innde Ma barkani, alah dewateedo mbo wonah Aan" Refti o wiya:

«أعوذ بالله من الشيطان الرجيم، بسم الله الرحمن الرحيم».

" Mbeda moolo e Alla e bone Seytaane kudaafo, bismillaahi arrahmaani arrahiimi" Refti o jannga simoore Faatiha, o wiya:"aamiin" saanga gasnude janngude simoore nde, faanda e aamiin ko: jaaba ñaagunde amen. Refti o jannga caggal Faatiha huunde ko newanii mbo e Quraana teddudo o, hay si ko aaya gooto.

4- O bamta juude makko haa tolno e balabe makko e noppi makko, o wi'a: "Allaahu akbar" o turo o rukya, o fawa juude makko e koppi, o fotndo keeci makko e hoore makko, o wi'a saanga rukuu: subhaana rabbiyal ajiimi" laabi tati.

5- O bamta hoore makko ngam ruttaade e darnde e bamtude juude haa e balabe, o wi'a:" sami allaahu liman hamida hu". refti o wi'a hombo dari: "rabbanaa wolakal hamdu"

6- O naayo o fa'a leydi hombo sujji, o fawa tiinde makko e hinere makko e leydi, wondude e wadde newe e koppi e cebe koyde makko e leydi, o wi'a:" subhaana rabbiyal aala" laabi tati.

7- O bamta juude makko hombo wi'a" allaahu akbar" o joodo e pelo makko nano, ñaamo ngo heddo ina ñippii, o fawa newe makko e bu'e makko, o wi'a saanga nde o joodi:"rabbi igfirlii".

8- O sujja laawol godngol hono no o sujjiirno gadanol, o wi'a saanga nde o naayanto sujjuude:"allaahu akbar" o wadira sujuud makko dimmo no o wadiri gadana o nih.

9- O bamta hoore makko ngam darnde dimmere, hombo wi'a: " allaahu akbar" o juulo darnde dimmere hono no juuldi arwandere nde.

10- Caggal sujuud dimmo e darnde dimmere he, o joodoto hono no joodorino hakkunde sujjudaaaji didi didi, o wi'a:

«التحيات لله والصلوات الطيبات، السلام عليك أيها النبي ورحمة الله وبركاته، السلام علينا وعلى عباد الله الصالحين، أشهد أن لا إله إلا الله، وأشهد أن محمداً عبده ورسوله»،

" attahiyaatu lillaahi, wa salawaatu adfayibaatu, assalaamu alayka ayyuha nabbiyu wa rahmatullaahi wa barakaatu huu, assalaamu alaynaa wa alaa ibaadillaahi assaalihiina, ashadu an laa'ilaaha illallaahu, ashadu anna muhamadan abduhuu wa rasuuluhu" O haala tasuhhudu dimma o. Refti o wi'a:

«اللهم صلِّ على محمدٍ وعلى آل محمد، كما صليت على إبراهيمٍ وعلى آل إبراهيم، إنك حميدٌ مجيدٌ، وبارك على محمد وعلى آل محمد، كما باركت على إبراهيم وعلى آل إبراهيم، إنك حميدٌ مجيدٌ»

Aan Alla juul e Muhamadu e yimbe galle muhamadu, hono no njuulirnaɗa e Ibraahiima e yimbe galle Ibraahi, Aan ko A jettaado teddinaado, barkin Muhamadu e yimbe galle Muhamadu, hono no barkanirɗa Ibraahiima e yimbe galle Ibraahiima tigi tigi ko a jettaado tedduɗo. Ina innire Salaatul Ibraahiimiya.

11- O yeccito e ñaamo makko o wi'a" assalaamu aleykum wa rahmatullaahi wa barakaatuhu" refti o yeeciti nano makko o wi'a hono noon, ko nih woni juulde makko gasi.

Ko ɗum woni sifaa juulde darɗe ɗiɗe, hono fajiri e juma, si wonii ko juulde nde darɗe tati hono futuro, wollo nde darɗe nay hono tiisbaar, takkusaan wollo geey'e, si o gasnii tasahhudu gadana o, o timminat ko heddii ko e darɗe hono no darnde adanere nde, kono tan o janngatah hay ndiga caggal faatiha, refti o joodo hono no o jodorinoo e darnde ɗimmere nde nih,, o haala tasahhudu gadana o, refti o jannga salaatul Ibraahiimiya caggal ɗuum o salmina.

Juulde juma:

Alla farlii e juulbe tottirde juulde heeriinde ñande Al Juma,honde wiyee(juulde juma) honde

jogii mbaadi keeriindi e sardeeji keeriidi, ko kannde lomtii juulde tiisbaar.

Juulbe kawrat ka misiide ngam ndeen juulde, Almaami wada heen kudbaaji didi, refti o juulnabe darde dide, o feññina ko o janngata ko e Quraana.

Ina sarayina lootaade ngam taweede juma, e habbirde ngam taweede nde, dagaaki luutndaade nde si wonah ngantu, mbo luutndiinde o juulat tiisbaar darde nay, o feññintah heen ko o janngata ko e Quraana.

Juulde juma wadfaaki e debo wollo danniido.

Wiitu.

Hollir wondude e sehilaabe ma gefe dikkatoode kafooje juuldo tottirde juulde e waktu mum, e hono ittirten deen cadeele.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا نُودِيَ لِلصَّلَاةِ مِنْ يَوْمِ الْجُمُعَةِ فَاسْعَوْا إِلَىٰ ذِكْرِ اللَّهِ وَذَرُوا
الْبَيْعَ ۚ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِن كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ

Eehey mon goonfinbe si juulde noddinanaama ñande aljuma njahe faade juulde juma ngaccon njeeygu ko duum de buri mon moy/ande si tawii hodon nganndi.

(Simoore Al JUMA : 9).

Ina selli.

Sellaani.

Ina daganii juuldo juulde farilla ko adii nde waktu mayre yonata.

Waktu juulde fajiri gasata ko e pudal naange.

Haal dewe Alla dide keeriide e ñande Al Juma.

Hol ko woni batte juuldee joy de e dow
nguurndam juulɗo ñande kala?

E juuraadema e o nooku: islamicfiqh.net/en
Yeewtu ñaawoore gaccudo juulde e nder islaam.

Awra mbo juulɗo gorko foti suurde e nder
juulde:

a(denndaangal banndu si wonah yeeso e juude
e pele.

b) Ko tuggude e wuddu haa heba kopppi.

c) Ko gila e walabo haa e koppi.

To juulɗo foti huccide woni:

a) Bannge rewa.(soberde)

b) Bannge hirnaange.

c) Bannge kaaba

Juulɗo wi'ta e sujuud makko ko:

a) Subhaana rabbiyal aziim

) Subhaana rabbiyal aalaa.

c) Rabbi igfir lii.

Winndannde jeedabiire.

Zakah

Ndalla =heblo=.

Gila ko booyi yimbe ina nguuri r ndi leydi e
tolndeeji ceertuɗi, ina e mabbe gala keewɗo jawdi,
ina e mabbe baasɗo mbo alah nguuro makko, dum
noon ko laawol e laabi Alla waɗi e nde winndere,
Islaam noon waɗɗanii e jawdeeale alɗube farrilla
mbo alɗube tottata waasbe ngam be mballabe be
koybinanabe niseendi baasal, islaam hirjini nde

juulɗo tottirta ko buri heewde ko o farla ko, mbo wadani juulɗo njobdi mawndi nder nguurndam mum e caggal maayde makko. Mbo hirjanii kadi moyyude e baasɗo e kala waktu e kala waawtungo, mbo reerdanii ñamminde heyɗube, o holtinde holbe, dum fof ko haa renndo ngo waawa basandirde juulbe mbaya no Alla muuyiri nih, e nde winndannde ma a anndu ñaawoore askal, e mbaadi mum e jawɗeele ɗe askal wadɗii e dow mum.

Hol ko woni askal(zaka)

Askal(zaka) woni: Yaltinde geɗal koddirangal e jawɗeele alɗube juulbe ngam waasbe maɓbe totte. Kongal doosgal tataɓal e doosɗe islaam.

Beydude ɗaaliyaade.

Yeeɓ o rigi ji'atooɗo jeewtoowo ko faati e askal (zaka)e batte mum e rennda, dum ko Ñiibirde Usuul yaltini dum.

Momtu bar kuud o ngam njeeɓa widiyo o.

Hol ko waɗi haɗa aska(zaka)?

En ngaskat ngam yerinde yamiroore Alla Oon parluda e men askal.(zaka)

Ina e ñeeñe askal(zaka) efaayidaaji mum

Gadanel ngel: Labbinde fittaandu ko faati e yowitaade e jawdi e dawre.

Dimmel ngel: Hebbinde jawdi, askal ustatah jawdi kono beydatndi barkina ndi.

Tatabel ngel: waasbe e miskineeɓe e wobbe.

Hode ngoni jawde de askal(zaka) waddii e dow
mum?

Kaŋe e kaalis.

Ceede(kaalis)

Demeteede e besnaade.

Jawdi ndariindi.

Marsandiisuuji njulaagu.

Marsandiisuuji njulaagu: woni kala ko heblira
njulaagu; foti ko galleeji wollo bitikaaji, Otooji, kulle
e ko wonah duum.

Jawdi ndariindi: woni geloodi, na'i e ndammiri(
baali e be'i)

Hono ngaskirten kaalis?

Juulɗo askat jawde makko kaalis mbo askal
waddi laawol gootol e nder hitaande fergo, fotde ko
ittete askal e nder jawdi ko 2.5 0/0, askal ina tottee
waasbe e miskineebe.

Ekkitannde.

Wad kala konngol e konngi garooji he nokku
mbo ngol hanndi fotde jotondiral maggol:

Kaŋe e kaalis.

Montoor junngo.

Fotde jawdi.

Mbertu galle.

Gertoode.

Ndammiri.

Ngesa pom.

Ina waddii e juulɗo askude dum:

Alah heen askal:(zaka)

Wiitu.

Hol ko woni batte garooje e yaltinde denndaangal Aldube askal jawde mabbe?

Yeeb nde tay're" why do muslims pay zakat?" refti yeewtu maanaaji toowdi e waddnde askal.

Ina waddii e juuldo tottirde askal (zaka)jawdi mum kaalis:

(a- Laawol e nder nguurndam.

(b- Laawol e nder hitaande.

(c- Laawol e kala lewru.

Fotde fotnde itteede e jawdi kaalis:

(a-25 0/0.

(b-10 0/0.

(c- 2.5 0/0.

Winndannde jeetafere.

Koorka.

Ndalla =heblo=.

Koorko ina teskee ko dewal Alla ngal O farlii e denndaangal ley'yi, e nder islaam juuldo ina tottira o farilla ngam doftaade, e nde winndannde ma a anndu ko faanda e koorko, e ko bonnata dum, e ñaawooje mum burde himmude.

Hol ko woni koorka?

Koorka: Ko dewal ngal juuldo accata ñaamde e yarde e renndude debbo e gorko ummaade e peeral fajiri haa mutal naange.

Hoorde lewru koorka woni doosgal nayabal e doosde islaam.

Hol ko wadī heḍen koora?

Juulḍo hoorat ngam doftaade Alla, e nootaade yamiroore Makko.

Ina e ñeeñe koorka e faayidaaji mum.

Jojjinde kulol Alla e hebbinde dewe e famḍinde goopi.

Nde tinata muusalla heege heboowe waasbe e hatajinbe.

Nde o rimḍinta fittaandu mum e tuuyaaji, o ekkito teerude ndu e jaggude ndu.

Alla farlii dewal koorko e juulbe e be ngonah juulbe e ley'yi gadiidī dī, hono no Alla daaliri nih:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى الَّذِينَ مِن قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ

(Eehey mon goonḍinbe koorko farlaama e mon hono no ko farlirano e been adiibe mon ngam kulon). (Al Baḡara:183).

Bonnooji koorka:

Ina wadḍii e koorḍo hattaade gefe toḍḍaade, si o wadḍii de koorko makko bona, deen ngoni:

1- Ñaamde e yarde, ina naati e duum pikkiraaji ñamminooji e dewooji ḍaḍol.

2- Jippinde maniyyu tawa ko e teyaade, foti joom mum renndu e debbo wollo alah, denndugol gorko e debbo e nder lewru koorko ko bakkaata mawḍo.

3- Tuutre tawa ko aan teyi hono looy'aade haa tuuta.

Tawi ko debbo noon koorko makko ina bonira nde:

4- Yaltude dii'am fiilayru wollo besngu.

Lewru koorko teddinaandu ndu:

Ko lewru koorko woni lewru jeenaviiru e lebbi fergo ndu lewru konu barkinaandu, Alla tellanii e hendu Quraana teddufo o e dow Muhamdu-yo o his-. Alla wadi e juulbe hoorde ñalawma mayru e daraade jemmaaji mayru ko sabaabu yaafeede bakkatuuji. Alla faltiindu e lebbi ndu woni burndu lebbi ujunere, hondu innire (Leylatu qadiri), kala guurnirfo ndu innude Alla e juulde o yaafe ko ardii e bakkatuuji makko.

Juulbe ina njuula juuldee Taraawiih e nder lewru koorko, dum ina jeya e sunnaaji tonngandirdi e lewru he de njuulate ko caggal geeye.

Hombo woni dagnanaafo tayde e nder lewru koorka?

Alla dagnanii tayde e lewru koorka

noone e yimbe, been ngoni:

1- Ñawfo lorotoodo si o hoori.

2- Nayeejo mbo waawah hoorde.

3- Datniifo saanga datngal makko.

4- Piiliifo e gondudo e dii'am besngu.

5- Debareedu e muyninoowo sife kulii e pittaali maŋŋe wollo e biŋŋe maŋŋe.

Tinndinooje jowatiide e koorka:

Kala tay'do e koorka ngam ngantu, o yobirat kala ñalawma mbo o tay'no o ñalawma god'do e lewru ndu wonah lewru koorka.

Si ñaw'do tay'ii sabu ñawu mbo o ñaminaaki sellude e mum hoorde lewru koorko fukkiima e makko, o ñammina kala ñalawma mbo o tay'i o miskiin.

Si juul'do woni nayeejo mbo waawah hoorde pellet, oon de koorka fawtiimo mbo, o ñamminat kala ñalawma miskiin.

Juul'be kumtoto ko e yonto noddineede futuro, heew'be e juul'be ina ndeer'da e renndu e kumto.

Nde njeeb'da nde tay're: why do muslims fast Ramadan? yeewtu ko faati e batte de juul'do hebata e koorko.

Alla dagnanii yogo yimbe tay'de, haal yogo e ma'bbe, kaala kadi ñeeñal duum doon.

Ina wad'dii e juul'do saanga koorko makko nde ha'dtato e:

(a- Ñamde e yarde.

(b- Renndude gorko e debbo.

c- denndaangal ko adii ko.

Lim gefe bonnooje koorka:

)a 6.

(b- 5.

(c- 4.

Winndannde nayaɓere.

Hajju.

Ndalla =heblo=.

Hajju ina lime ko gootel e doosɗe islaam, te hombo jeya ko buri moy'yude ko juulɗo ina ballaro Joom makko, bural mum arii e hadisaaji keewɗi ummaade e Nelaado-yo o his- e nde winndannde ma a anndu huunde e kumpitale o Sariya tedduɗo.

Hol ko woni Hajju?

Hajju woni dewal ngal juulɗo kattando yahat faade Makko ngam hengal e ummaade e dewe Alla toɗɗaade e lewru Jul Hijjati, ko kanndu woni sakkatiindu e lebbi Fergo.

Hajju woni doosgal joyobal e doosɗe islaam he.

Hitaande fergoyankeere: Dum faanda heen ko ferde Nelaado teduɗo ummaade Makka faade Madiina, ko Umar Ibnul Khadɗaab yo Alla wele mbo woni ko subii fergo Nelaado yo won ko fuddorte limde taariik islaam fergoyanke. Hitaande fergo wadi ko lebbi sappo e diɗi hodi puɗɗoro (Muharram) di ngasira(Jil Hijjai, juulɓe tuugniima e o taariik joljole maɓɓe e hitaande fergo.

Hol ko wadi heɗen kajja?

Juulɗo hajjat faade Makka ngam nootaade noddaandu Alla toowɗo O faade e suudu hormaandu he.

Ina e ñeeñe hajju e faayidaaji mum:

Ñeemtinde Annabaaʼbe tedduʼbe hajjunooʼbe ka Suudu hormaandu ndu.

Soklirde dewal Alla, kajjoowo ñiibat balde hombo rewa Alla, o accita huunde fof, o egga e dewal o faata e godngal.

Renndude e juulbe to nokkuuj dewirdi tedduʼdi di, e anndudebe, e mahde laabi jotandiral wondude e mabbe.

Wiitu.

Wittid e sehilaabe ma hajjube hajju farilloa o, eto anndude kobe co'ata debe kajji nde.

Hombo hajju wadɗii?

Hajju ina wadɗi laawol gootol e nguurndam e juulɗo gorko e juulɗo debbo kattandɗo, kala kattandɗo hajjude ka bannge banndu e ka jawdi hajju wadɗiimo mbo.

Tinndinooje jowotiide e hajju:

Juulɗo waawatah hajjude si wonah e nokku keeriido, oon woni Makka teddinaado o, e waktu keeriido e nder hitaande.

Hajju ina soomi dewe keewde de juulɗo foti janngude ko adii nde o yahata ngam hajjoyde.

Dente juulbe ceertude ina kajjoya kala hitaande ummaade e leydeele ceertude, hobe ngona gootum e comci mabbe ceerundal alatah toon hakkunde gala e baasɗo.

Nde njeebda nde tay're: Why do muslims perform pilgrimage?5HAJJU) yeewtu ko hajju hawri e neesu neddanke.

Juulbe ina kajja e nder:

(a- lewru koorka.

(b- Lewru jul hijjati.

(c- Lewru deesambur.

Hajju ina waddii e:

(a- Laawol e nder nguurndam.

(b- laabi dīdi e nder nguurndam.

(c- kala nde juuldo hattani hajjude.

Pooccugol jaatiyankeewol.

1 -Mbela a faami maana dewal?

2- Mbela hada waawi haal sardeeji dewal?

3- Mbela hada hattani jantaae nooneeji dewe?

4- Mbela hada faama maana laabal?

5- Mbela hada anndi nooneeji laabal?

6- Mbela hada waawi firde sifa sallige?

7- Mbela hada anndi pirtooji sallige?

8- Mbela hada anndi ñaawooje moomde e dow jawrabeeje?

9- Mbela hada anndi sifa lootngal?

10- Mbela hada anndi baddinooji lootngal?

11-Mbela hada anndi ko harmi e gondudo e janaaba?

12-Mbela hada anndi nooneeji diiyam njaltatdam e debbo?

13- Mbela haɗa anndi ko woni ñaawooje diiyam debbo kimmuɗe?

14- Mbela haɗa faami maana juulde?

15- Mbela haɗa faami ko saabi heɗen njuula?

16- Mbela haɗa anndi sarɗeeji juulde?

17- Mbela haɗa anndi juulɗeele joy ɗe?

18- Mbela haɗa anndi ko woni mbaadi juulde?

19- Mbela haɗa anndi ko woni ñaawooje juma?

20- Mbela haɗa waawi faamde maana zaka?

21- Mbela haɗa faami ko saabi heɗen ngaska?

22- Mbela haɗa waawi anndude jawɗe ɗe askal (zaka)wadɗii?

23- Mbela haɗa waawi anndude sarɗeeji askal(zaka)?

24- Mbela haɗa hattani anndude nooneeji fotbe totteede askal(zaka)?

25- Mbela haɗa faami maana koorko?

26- Mbela haɗa hattani faamde ko waɗi heɗen koora?

27- Mbela haɗa hattani anndude koorko wadɗiika?

28- Mbela haɗa waawi anndude bonnooji koorka?

29- Mbela haɗa waawi anndude dagnanaaɗo tayɗe e lewru koorka ?

30- Mbela haɗa faama maana Hajju?

31- Mbela haɗa faami ko saabi heɗen kajja?

32- Mbela haɗa anndi mbo hajji wadɗi?

33- Mbela hada hattani salligaade sallige celludo?

34- Mbela hada waawi lootaade lootngal cellungal?

35-Mbela hada waawi tottirde juulde tottirgol cellungal?

36- Mbela hada tina weebde e newaare diine islaam?

Tay're nayabere.

Ñaawooje islaamiyankooje.

Binndande tay're nde:

Winndannde adanere.

Comci.(kadole)

Ndalla =heblo=.

Comci di aade boornato ko neema e neemaaji Alla, hono no Alla daaliri:

{يَا بَنِي آدَمَ قَدْ أَنْزَلْنَا عَلَيْكُمْ لِبَاسًا يُؤَارِي سَوَاءَتَكُمْ وَرِيشًا وَلِبَاسَ التَّقْوَىٰ ذَلِكَ خَيْرٌ
ذَلِكَ مِنْ آيَاتِ اللَّهِ لَعَلَّهُمْ يَذَّكَّرُونَ}

(Eehey mon bibbe aadama Min tellinii e mon comci cuurooji awraaji mon e sigeeji ko comci kulol diin buri moy'yude duum ko e aayeeje Alla ngam be ciftora Mbo). (Aaraaf: 26). E nde winndannde ma a anndu yogo e ñaawooje jowatiide e boornungal(comci).

Woni asli e comci (kadole)ko:

Woni asli e comci ko dagaade, alah ko harmata si wonah ko ari karmugol mum e Quraana, wollo sunna Annabiyanke o.

Woni asli gollondire ina e deen noon comci ko dagaade, duum harmatah si wonah woodeede daliil, denndaangal boornungal jaɗtangel karmungol do harmude mum ari ko e Quraana wollo e Sunna Annabiyanke o.

Wiitu.

Hol ko woni hijaab mbo ina jojja e mum boornungal?

Boornule karminaade de:

Alla harmanii e gorko yogo e boornule, ina e deen noo:

Ko yaltinta awra tawa suurataa mbo.

E ko ngannduda ina heen nanndinaade noone goddo o, hono boornaade worbe comci rewbe wollo boornaade rewbe comci worbe.

E ko hollirta mawnakinaare e ñaayde.

E ko woni e mum burtinde e fantinde.

Ina harmi e worbe boornaade comci hariir, wollo sudoraade kanje e kaalis.

Ina harmi boornaade ko nanndi e comci heefareebe dibe keerori hono comci seernaabe mabbe.

Keerol awra gorko ko ummaade e wuddu haa koppi, tawi ko debbo noon banndu makko fof ko awra e yeeso jananinkooɓe, tawi ko e harmuɓe e makko hono Baaba e Biɗɗo, Musiɗɗo bee debbo ina feññina e yeeso mabbe ko o feññinta e yeeso rewbe

ummaade e yeeso e sukundu e daande e korle
junngo e koyngal.

Renndu e sehilaabe ma e anndude ko saabi yogo
e comci karmina.

Nelaado-yo o his- hadii nanndinaade worbe e
rewbe e rewbe kadi nanndinaade e worbe, ngol
kadgol noon ina soomi noone e comci e mbaadi
haala ngol nanndinagol ina limte bakkatuuji mawdi
badfinooji lebte e dow badfo di si o tuubaani,
Islaam yidi ko neesu gorko yo seer e neesu debbo,
ko noon kadi mbo yidiri debbo yo wonru, ko duum
woni daliil neesu kiso e hakkille celludo.

Ekkitannde.

Dottu comci (kadole)karminaadi e gorko tan e
denndaandi karmugol mum hakkunde gorko e
debbo:

Ko huncata awra tawa suurataa mbo:

Ko woni e hedi e nanndinagol debbo e gorko.

Ko woni e majji e burtingol e pantingol.

Ko hollirta maw maw e ñaay're.

Boornaade Harii e kanje.

Nanndinaade e boornaari heeferbe.

Wiitu.

Mbela ina newo nde gulaali wadoobe modelaaji
comci e aadaaji e finaa tawaaji e jubbe nde ngonata
ruttorde nde boornaari gorko wollo debbo
ndottotote dottegol jaadungol e diine?

Yeewtinda boornule karminaade de miijada e ñeeñe takde de harmineede.

Suɓa jaabawol cellungol: boornaade Kanje harminaaka e :

a) worbe.

b) rewbe.

c) sukaabe.

Ina harmi e worbe:

a) boornaade suuf.

b) boornaade hariir.

c- denndaangal ko adii ko.

Winndannde dɪmmere.

Ñaamdu e njaram.

Ndalla =heblo=.

Juulɗo ina ndaarda ñaamdu e njaram ko e neemaaji Alla baɗɗinooji yettude, kala jettudo e duum o semmbinire e tottirde dewe Alla, e nde winndannde ma a anndu yogo e ñawooje jowatiide e ñaamdu e njaram, ma a anndu kadi ñabbe karminaade de juulɗo foti wodɗaade.

Asli e ñaamdu e yardu:

Woni asli e ñaamduuji e njarameeje ko dagaade, alah ko harmata heen si wonah ko karmugol mum ari ummaade e Quraana tedduɗo o wollo ari ummaade e sunna Annabiyaŋke, Alla daali:

{يَا أَيُّهَا النَّاسُ كُلُوا مِمَّا فِي الْأَرْضِ حَلَالًا طَيِّبًا }

(Eehey mon yimbe ñaame ko ummii e leydi ko dgii ko weli). Al Baqara: 168.

Ñabbe e njaramееje karminaade:

Alla harmanii yogo e ñabbe e njaramееje ina e deen:

Sanngara,(doro) duum ittat hakkille, te reende hakkille ko e paandale Sariya jeya.

Dorog, duum yirbinat hakkille e banndu.

Ko maayi (wati)e kulle tawa hirsaka, wollo ko innde Alla jantaaka e mum saanga kirse.

Teew mbabba(anere, giro) tugal, duum ko teew cobdo mbo dagaaki ñaamde.

Ñangaaji, hono baroode moforii e liwe e ndaddaaji.

Ko hirsira ngam ballaraade deweteeɗi meere, hono Sanamuuji.

Paandale Sariya Islaam: ko ganndal e gannde islaam, juulɗo ina annda e hede Sariya, e sirruuji sariya hono: Hol ko saabi Alla sarayini ñaawooje? Ko sabu hodum woni ñaawoore nde laati?

Hol ko woni sardeeji kirse sariyankooje?

Woni kirse sariyankooje ko hirsude wollo boraade kuubnude sardeeji garooji di:

1- Nde kirsoowo o wonata Juulɗo ma Yahuudiyanke wollo Nasraaniyanke ceerndoowo tawa hombo faandito kirse.

2- Nde ko hirsirte ko wonata ko waawi hirsude na rufa diiɗam na tayara mbeleeki mum hono laɓi, ina harmi huutoraade e kirse ko wordata sabu

niseendi wollo femmbude hoore ko hirsete ko, wollo sumde dūm hono maasrude dūm kuura.

3- Janjeede innde Alla, kirsoowo o wii:(bismillaahi) nde o dillinta junngo makko ngam hirsude.

4- Tayde ko foti tayeede ko saanga kirse, ko dūum woni Marii e kojumbol e dadi daande mawdi gondi e daande, wollo tayde tati e dii nay.

Hol ko woni ñaawoore ñaamde kulle maayo?

Kulle ndiyam woni guurooje e ndiyam, de ngannduda mbaawah wuurde si wonah e ndiyam jiiba majje ina ndagii ñaamde, hono liyyi e ko nanndi heen, foti noon de nguurata ko e maaya wollo e caatli wollo e maayon tokson.

Ina dagii raddude kulle jeeri de conngatah e ñaamde de, e dow sardi innude innde Alla saanga daddugol de, e hirsude de si de tawaama hode nguuri.

Ñaawooje kirsaade e nder cuudi jeeyirdi ñaamdu e nokkuuji .

1- Ko mbo wonah juuldo e yahuudiyanke e nasraaniyanke hirsu hono Buuji e Hindoos e mbo alah diine be kobe kirsi dagaaki ñaamde, ina naati e dūm ko woni e restaraaji e nokkuuji do de kirsaade ngoni tawde ko leyde de juulbe buraani heewde wollo yimbe defte.

2- Ko juuldo hirsu tawi hombo fawii e laawol sariya dūum ina dagi fawaade e yi'al Quraana.

3- Ko juulɗo wollo kitaabiyanke hirsiri ko wonah e laawol sariya hono maasirde kuura wollo yoolde ɗuum ina harmina.

4- Woni asli ko kitaabiyanke hirsii e ko woni e restoraaji e bitikaaji maɓɓe ko dagaade, wondude e reerɗude wiide bismillaahi saanga ñaamgol. Ina ɓuri haanande juulɗo yananeede wonde ko o ñaamata ko e tebbuuli ina dagii.

Wiitu.

Hollu aan e sehilaabe ma yogo e ko woni ko wilde inernet ɗuum ko wallat ma dañde ñaɓɓe dagaade e leydi ma.

Ñaawooje kirsaade gonɗe e restaraaji e bitikaaji ina ceerta fawaade e diine kirsuɗo o.

Yeewtina ñaɓɓe e njarameeje karminaade refti miiɗa ko woni ñeeñe gaddude harmineede deen.

Ina selli.

Sellaani.

Si yahuudii wollo nasraani hirsii huunde ɗuum ina dagii ñaamde hay si wonii o innaani heen innde Alla.

Dagaaki ñaamde hirsaaɗe maayrunde maaseede kuura.

Windannde tataɓere.

Gollandire jawdi.

Ndalla =heblo=.

Ina jeya e teddude diine islaam kombo soomi ko denndaangal banngeejii nguurndam, ina e ɗuum

noon tonngude gollondiral hakkunde yimbe, e reende hakkeji maɓɓe, e haɗɗe tooɓanngɗe e dow kala gooto e mum en, ina sinndandiri e ɗuum noon: diidde laabi tonngooji gollondire jawdi hakkunde maɓɓe, e nde winndannde ma anndu yogo e ñaawooje gollondire jawdiyankooje, e sɗababuuji harmineede heen yogo.

Hol ko woni gollondire jawdiyankooje?

Gollondire jawdiyankooje: Deen ngoni gollondire ɗe yimbe ngostanndirata jawɗe, foti noon ko wostandireede e jawndi ngondɗi; hono njeeygu, wollo wostandireede e nafoore, hono luyaas, wollo ko aldaɗ e wostondireede hono dokkal.

Woni asli e gollondire jawdiyankooje:

Woni asli e gollondire jawdiyankooje ko dagaade, alah fof ko harmata heen si wonaɗ ko Quraana harmini wollo sunno Annabiiyanke harmini.

Woni asli e gollondire ina e ɗeen noon gollondire jawdiyankooje ko dagaade, ɗe karmataɗ si wonaɗ fawaade e daliil, ɗum noon ko mbeɗɗi dewe Alla woni asli majje ko hawrude e daliil, alah e heɗe ko dagato si wonaɗ e daliil.

Gollondire jawdiyankooje karminaade ɗe:

Alla harmanii yogo e gollondire jawdiyankooje ina e heɗe:

Nanngude jawde yimbe ko alдах e goongo; hono nanngirde de feere wollo loppite(teetude).

Waawnude gooto e gollondiroobe e gollondiral ngal o yidah wadde.

Julaade e yogo e gede lorooje cellal aade; hono sanngara e dorogaaji e simme e ko wonah duum.

Riba, duum woni ñamlirde jawdi wondude e sardi yobde ko burti jawdi ñamlaandi ndi; hono beydude 5 0/0.

Yeeyde ko anndaako ko dum woni; hono yeeyde soomdu ndu anndaako konu soomi ko e nder mayru.

Wure e loteriji di pooldo nanngata jawdi pertudo o ko alдах e sariya.

Sababuuji harmude gollondire jawdiyankooje:

Sababuuji tigi rigi di baɗooji gollondire de harmude:

1- Tooñanngе.

2- Ribaa.

3- Koomte.

Wiitu.

E les keewgol gollondire jawdiyankooje de juuldo wada e nguurndam makko, hono o wadata haa fina e ko dagi e ko harmi?

Ekkitannde.

Wad kala konngol e konngi garooji he nokku mbo ngol hanndi fotde jotondiral maggol:

Yeeyde sanngaraaji(doro).

Njeenaari.

Sootrude comci e laawol inernet.

Juloraade gedde lorooje.

Ñamlude neddo jawdi e sardi artirde ina beyda 10
0/0.&

Yeeyde ndiyam njaretedam.

Dafandire de jeyaabe heen tottirta kaalis pooldo
nawa kaalis o.

Gollondire jawdiyankooje dagiide:

Gollondire jawdiyankooje karmude:

Riba ina jeya e Gollondire jawdiyankooje de
islaam harmini sabu lorooji gondi heen di, ina teske
ko e bakkatuuji burdi mawnude di Alla kammbanii
gollotoodo di lebte cattude jeya.

Yeewtinda Gollondire jawdiyankooje
karminaade de refti miijada e ñeeñe caabiide
harmineede de.

Ina selli.

Sellaani.

Mbela Ina dagi lotori e sardi tawde gollondirbe
be ina mbela.

Ina daganii juuldo ñamliraade riba si wonii
hombo hatajini heen.

Winndannde nayabere.

Jikkuuji.

Ndalla =heblo=.

Islaam hirjanii rewbe mbo sudaraade jikkuuji
moyyi, Nelaado-yo o his- hirjinii himmude jikkuuji

moyyi e hadisaaji buy, O sinndandiri hakkunde dew Alla de juulɗo waɗata e moyyude jikku, juulɗo jom jikkuuji moyyi fdanaama njobdiiji mawɗi aduna e laakara, e nde winndannde ma a anndu himmude jikkuuji e nder islaam, e hollirde yogo e bure majji0

Jukkuuji e nder islaam:

Jikkiiji moyyi ina njogii daraja mawɗo e nder islaam, kodi faandaare himmunde e paandale sariya islaam, kodi faandaare e paandaaje neleede Annabi sabu jotandiral majji teenɗungal e goonɗinde, buri timmude e juulbe he iimaan ko burɗo moyyude jikku, juulɗo ina yobre moyyude jikku makko, hono juuld e koorko njobratee nih.

Wiitu.

Hono jikkuuji juulɗo poti wonirde e wobbe? Mbela dii jikkuuji ina njogii batte e ñaawooje mabbe e islaam?

Bural jikku moyyo:

Nelaado- yo o his- habrii wonde ko buri heewde ko naatnata yimbe aljanna: Kulol Alla e jikku moyyo.

O habri kadi wonde buri waawde teddinde peesirgal ñande darnga e moyyereeji: Ko jikku moyyo.

O habri kadi wonde buri badaade yimbe e Nelaado ñande darngoo: ko burbe moyyude jikkuuji.

Peesirgal nedɗo: Duum wonata ko ñande darngo saanga nde moy'yi nedɗo peesate e bondi makko e peesirgal keblangal hay gooto anndah goongo mum si wonah Alla, mbo peesirgal mum nisi moy'ereje o naata aljanna kono mbo peesirgal bondi mum buri nise moy'yi mum o naatat yiite.

Ekkitannde.

Wad kala konngol e konngi garooji he nokku mbo ngol hanndi fotde jotondiral maggol:

Kulol Alla gondungol e yankinaare.

Moosde e yeeso juulɗo.

Ittude ko lorata e laawol.

Goonɗude.

Njoorto.

Wallude wodɓe.

Ballandiral e moy'ere.

Ina e jikkuuji moy'yi.

Ina e dewe Alla pamɗude:

Yiilorɗe jikkuuji e islaam:

Jikkuuji e nder islaam alah yiilorɗe wootere tan, kono jiilorɗe keewɗe mbo jogii, deen ngoni:

Jikkuuji wondude e Alla; hono kulol Alla e labbinande Mbo.

Jikkuuji wondude Annabi-yo o his- hono yidde mbo e hormaade mbo e nehanaade mbo ka haala e makko, e juulde e dow makko nde o jaŋta.

Jikkuuji wondude e Sariya; hono jebbilanaade ñaawooje sariya e teddinde ɗe.

Jikkuuji wondude e fittaandu; hono newaare saanga duñde ndu e doftaare, e sattainde saanga hadde ndu ngaameela.

jikkuuji wondude e wobbe; hono goonjdude e hoolaara.

jikkuuji wondude e kulle; hono reende de e waasde lorde de wollo lebtude de.

jikkuuji wondude e neesu; hono reende mba e waasde bonneede, e tutaade ledde, e waasde burtinde e moy'ye mammo.

Beydude daaliyaade.

Ngam anndude ko buri heewde e jikkuuji e nder islaam e bure mum, e batte mum e neddanke, janngu deftere islaam ko diine jam, heewnde ka Matjar Usuul winndaande e demde keewde.

Momtu Barkud o ngam loowde deftere nde.

Jikkuuji e islaam haadaani e gollondire hakkunde yimbe, kono kay ko ko jokki haa soomi kulle e neesu.

E nder jeebgol ma nde tay're: the beauties of islam : sifa nootaade islaam haajaaji ruuhiyankooji e jikkuyankooji wonande neddanke.

Janja hadiis Annabiyanke kolliroowo bural jikkuuji moy'yi.

Ina selli.

Sellaani.

Jikkuuji haadi tan ko e jotandiral hakkunde yimbe.

Pooccugol jaatiyankeewol.

1- Mbela haɗa waawi hollirde ko woni asli e comci boornateedi?

Mbela a anndi comci karminaadi?

3- Mbela a anndi ko woni asli ñaamdeelee e njaram?

4- Mbela haɗa anndi ñaamdeelee karminaade?

5- Mbela a anndii njarameeje karminaade de?

6- Mbela a anndi asli gollondire jawdiyankooji.?

7- Mbela a anndi gollondire jawdiyankooje karminaade?

8- Mbela haɗa tina weebde e newaare diine islaam?

Timmoode.

E sakket heden mbasiyo juulɗo keso wasiyaaji garooji di:

Reerɗude e janngude ko o hatajini e fiyakuuji diine mum, o ɗabba heen asliiji koolaadi, foti ko e anndube wollo ko noddooɓe, wollo deftere maa dutturɗe, wollo geɗe godɗe nanateede e nji'ateede.

Gollirde ganndal, ina wadɗi e juulɗo nde o gollirta ko o janngi ko e ganndal nafawal.

Yaarude seese seese e ganndal e gollal, ɗabbude ganndal, e jikkoraade jikkuuji moy'yi, e tottirde dewe de aade waawatah ɗum wadde ɗum laawol gootol, kono o dañrata ɗum ko laawol caggal laawol.

Woddfitaade kala ko battinta batte bonde e iimaan, foti ko jibuyaaaji wollo tuuyaaaji.

Dumaade e dabbude peewal faade e goongo faade e Alla, e seerndude goongo e mehre.

Naawooje islaamiyankooje jowatiide e kattane, juuldo wada heen ko o hattani ko alda e fawde hoore makko ko o hattanaani.

Reerdude e wondude e juulbe moyyube beydooobe mbo moyyere e iimaan, e woddfitaade jooddaade be ngonah been jeyaabe e yimbe jibuyaaaji e tuuyooji.

Kumpitagol cakkitingol.

Innde.

Daraja kaadtirfa: 40/ draja.

a- Suba jaabawol cellungol ko arata ko:

15 daraja.

1- Alla wadii e neddo nonndugol e:

Malykaaji.

Seydneeji.

Kulle.

Denndaangal ko adii ko.

2- Asli rigi mbo neddo tagra ko e:

Ndiyam.

Loopal.

Yiite.

Kaay'e.(haire)

3- Islaam ina qirro wonde neddo ummii ko e baaba makko:

Ibraahiima.

Iisa.

Aadama.

Muhamadu.

4- Si nedfa maayi o egga faade yolnde:

Golle e subaade.

Njobdi e haasbeede.

Waasde woodde e kuubal.

Denndaangal ko adii ko.

Alla jabantah aade caggal neleede Muhamadu-yo
o his- si wonah diine gooto oon woni :

d- Diine Yahuud.

Diine annasaara.

Islaam.

Hinduus.

6- Limoore doosde islaam ko:

.3

.4

.5

.6

7- Alla habrii e Quraana teddufo o wonde
hombo yaafo denndaangal bakkatuuji si wonah:

Warde.

Nguyko.

Sirku.

Fenaande.

8- Kala harfeere nde juulfo janngi e deftere Alla
he woodanii mbo heen:

Moy'el gootel.

Moy'on didon.

Moy'i jeedidi.

Moy'i sappo.

9- Ina e inde Quraana teddudo o:

A jikru.

Al Furqaan.

Al Kitaabu.

Denndaangal ko adii ko.

10- Woni maana (kufuwan) e daalol Alla teddudo O: (walam yakun lahu kufuwan ahadun) ko:

Timmudo.

Dewateedo.

Jeradiijo.

Gooto.

11- Maana Falaqi e daalol : ' qul a'uuju bi rabbil falaqi) ko:

Nibel jemma.

Peral fajiri.

Banngude subako.

Ooñaade naange.

12- Maana(a'uuju) e daalol Alla :(qul a'uuju bi rabbinnaasi) ko:

Mbeda moolo mbeda moggo.

Mbeda rewa mbeda balloo.

Mbeda manta mbeda janto.

Mbeda hisa mbeda jebilo.

13- Maana (al waswaasi al khannaasi) e daalol Alla:(min sarril waswaasi al khannaasi) ko:

Bileejo.

Haaside.

Seytaane.

Keefeero.

14- Maana(shaani'aka) e daalol Alla: (inna shaani'aka huwal abtar) ko:

Gaṇḍoma.

Jiddoma.

Goonḍindo ma.

Dunṭiido ma.

15- Ina e dewe bannduyankooje:

gilli.

Njoorto.

Juulde.

Denndaangal ko adii ko.

B- Seerndu konngudi garooji di fotde dental majji cellungal:

Darajaaji 8.

Wanngaade.

Juulde.

Ñaamde.

Huccitde funnaange.

Yaltude coofe.(chaibe)

Suurde awra.

Yarde.

Doyngol.

Badɗinooji sallige:

Sarɗeeji juulde.

Pirtooji laabal.

Bonnooji koorka:

Reggandir golle sallige garooje de puɗɗora
gadanel ngel:

darajaaji 6.

Moomde hoore.

Lootde juude haa mirfaqeeje.

Lootde yeeso.

Lootde pele.

Moomde noppi.

Wufyaade.

d- Rewandir golle juulde garooje de puɗɗora
gadanel ngel:

darajaaji 6.

Janngude Faatiha.

Rukuu.

Habbiraandu harmanirdu.

Silminde.

Taahiyaade.

Sujuud.

f- Waɗ maande(selli) yeeso konngol cellungol
ngol, e maande (goopol) e yeeso konngol ngol
sellaani ngol e ko arata ko:

Darajaaji 5.

1- Juulɓe kajjoyta ko e lewru koorka
barkinaandu ndu.

- 2- Ina harmani worbe juulbe boornaade kanje.
3- Ina daganii juulbe ñaamde teew babba tugal.
4- Woni asli e gollandire jawdiyankooje ko dagaade.

5- Buri badaade jonnde nelaado e juulbe he ko burdo moy'yude jikku.

Muul gadana.

Muul dimma.

Muul tataɓa.

Muul nayaba.

Muul joyaba.

Index

Tonngaande.....	2
Laawol jannginirgol sifayankeewol wonande juulɗo keso.....	2
Fuddorde.	2
Ñalawma gadana.	4
Ñalawma ñimma.....	5
ñalawma tataɓere	6
Ñalawma nayaba.	7
Ñalawma joyabo.	7
Ñalawma jeegabo.....	8
Tay're aranere.....	9
Winndannde adanere.....	9
Winndannde ñimere.....	13
Windannde tataɓere	21
Winndannde nayabere.	25
Tay're ñimere.....	32
Winndannde adanere.....	32
Winndannde ñimere.....	39
Tay're tataɓere.....	49
Winndannde adanere.....	49
Winndannde ñimere.....	52
Windannde tataɓere	55
Winndannde nayabere.	60
Winndannde joyabere.....	63
Winndannde jeegabere.....	68
Winndannde jeedabiire.....	75
Winndannde jeetaɓere.	78
Winndannde nayabere.	82

Tay're nayabere.....	86
Winndannde adanere.....	86
Winndannde dimmere.....	89
Windannde tatabere.....	92
Winndannde nayabere.....	95
Timmoode.....	99